Контрольный экземпляр

Массе а мехкийн пролетареш, вlашаlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувла 1923 шера дениз ● ШОАТТА, 15 СЕНТЯБРЬ, 1979 ШУ. ● № 111 (6086). ● Мах 2 кепиг.

ДУКХАГIА КИЙЧДЕ ХАЛКЪА ЭША ТОВАРАШ

Хlара шера тlа-тlа дегlаухаш латта советски наьха хьашташ дизза кхоачашдара хаддаза йоакхо ста шоай керттерча декхарех цаl лоархl хьахсарта Коммунистически партеи Советски правительстваи. Цу гlулакха боккха лоархlам болаш да халкъа боахама хlара производствени участке ма могга дукхагlа бахача наха эша товараш арахецилга. Цу гlулакха тlаберзабаь бар «Иттлагlча пятилеткa шерашка наха дукхагlа хоатташ дола товараш арахецилга дегlадоаладарахи цар дикал лаккхъяра де дезарехи» КПСС ЦК-и СССР Министрий Советаи 1976 шера баь сецам. Из лоархlаме документ ларде а лувцаш Нохч-Гlалгlай республика промышленноста вулгалхоша, партийни, советски, боахама организаци укх тlеххьарча шерашка дукхагlа теро еш дар да халкъа эша товараш дукхагlа арахецар, цар ассортимент шеръяри дикал лаккхъяри. Цу хьакъехьа мел эша тоаонаш йолаш я республика халкъе боахаме.

Царех кхетамие кийда а эшаш, дукхача промышленни предприятей коллективашa хьинар кхо ца деш къахьег наха эша товараш шеррача ассортиментах арахецара. Цу дакъе дика ка йоалаш болх бу укх шера республика промышленносто. Дlабеха бархl бетта вай республике арахийцад 42 миллион сома мехка халкъа эша товараш е планагlа лаьрхlачул ийс миллион сома мехка дукхагlа.

Керттерча дакъе халкъа эша товараш арахец радиотехнически, Гl. Ахриева цlерагlча «Электроинструмент», «Электроприбор» заводий, «Терек» яхача мебельно хьун хlамаш еча производствени объединене, кхыча прехприятей коллективаша. Цар шоай хьинар кхо ца деш къахьегарах шерагара пхерга дукхагlа хулаш латт арахецаш дола культурно-бытовой гlулакхаштех кое-картен эшаш дола товараш. Пятилетка хьалхарча кхаь шера планагlа лаьрхlачул 17 процент дукхагlа арахийцад уж Нохч-Гlалгlай республике.

Халкъа эша товараш дукхагlа арахеца гlертарал совгlа уж дикагlа хилийтарах цар ассортимент шеръярах къахьега чlоагlа йоакхо ю укх тlеххьарча хана промышленноста болхлоша. Керда арахеца йоалай телевизорашта мlад уттаю тумбаш, цlокхи полкаш, кlаьден беррийн гlандаш, керамически пхьегlаш, елочни ловзоргаш, тайп-тайпара сувенираш. Культбыта изделей кхаь тайпарча товарашта печчахьалкхен дикала Знак еннай.

Цхьабокъда, культурно-бытовой гlулакхаштех коа-картен эшача товарашца баха наха lалашбера дlахо йодача хана де деза балхаш дукха да. Уж товараш арахецилга дегlаухаш дале а, республике бахача нахага эшшача бозаматlа дlекхоачаш дац цхьадола товараш. Халкъа эшаш дола товараш тlа-тlа дукхагlа арахеца дезача цхьайола моттигаш кийслу уж кlелиглуш е уж арахецилга сопадеш. Масала, соахкарчул кlезигагlа басар, лак, хlамаш юттa порошокаш, бытовой химе кхыдола товараш арахец Нохч-Гlалгlай химически заводо. Соахкарчул ах миллион совгlа сома мехка кlезигагlа арахийцад цига наха чlоагlа хоатташ дола уж товараш. Моттигерча промышленноста еррига предприятеш хьинийцача алх процента радиотехнически заводо 17 процента соахкарчул кlезигагlа арахийцад уж. Халкъа эша цхьадола товараш ара ца хецаш социальд «Терек» яхача объединене, «Трансмаш», «Металлист» яхача заводашка, кхычехьа.

Уж гlулакхаш дlахо йодача хана да метаргдолаш дац. Бахача наха эша товараш дукхагlа арахецара КПСС XXV съезда решенеш, цу, дакъера партен правительствай сецамаш дизза кхоачашдара е йоагlаш йола выводаш е а из болх цlенхаштта тоабе а декхарийла ба министерствай, ведомствай, предприятей, организацей вулгалхой. Цар дlахкха дикдалийта йиш яц бахача наха эша товараш арахецилга пятилетка керттерча декхарех цаl хилари социально-экономически политически дакъе боккха лоархlам болаш хилари.

Халкъа эша товараш арахецарь планировани еча хlана а тlехьа кийслуш да цlенхаштта кхоачамбоацараш. Уж арахецара лохъяь заданеш уттаелгш цlендаь дlадаккханза харгдолаш дац. Цу гlулакхага хьажа а из саина хlама ца нийсдалийтара тlахьожам лоаттабе а беза парте горкомаш, райкомаш, юкхьанцарча партийни организацеша. Цар сийлен декхар да культурно-бытовой гlулакхаштех коа-картен эша товараш дукхагlа арахецийтилга, уж дикагlа хургдолаш хlара коллективага болх байтилга, цар ассортимент шеръелга.

Министерствай, ведомствай, объединеней вулгалхоша деррига низаш оарцагlдаха деза шоай доалахьарча предприятешка халкъа эша товараш арахеца участкаш, цехаш хилийтара, производства отходех уж хьаде йиш йолча наха эша товараш кийч а дайташ, производства эффективность лаккхъяра.

Боагlача тайпара тlахьожам лоаттабац цхьайолча предприятешка наха эшача товарий дикала. Цудухьа брак йолаш уж арахецарах гlод тесташ е потребителашa дlа ца эшаш товараш юха ухийташ дукха моттигаш кийслу. Уж саина дола гlулакхаш нийсдаларах предприятена шийна меттел патчахьалкхена а доккха зе доал. Укх шера «Терек» яхача объединене хьалхарча ах шера брак йир ерригача хьежача продукцех 29,5 процент яр. Иштта брак йолаш продукци кийчъю кога гlирс бера фабрике, художественни промыслай производствени объединене, «Металлист» заводе, Назрановски трикотажни фабрике, кхыча предприятешка. Брак йолаш продукци ара ца хецийтара, продукце бос, отделка, оформлени, упаковка наьха хьаштаца дlадехарашка хьежжа хилийтара беррига болхлой, специалисташ оарцагlбаха декхарийла я общественни организацеш, халкъа тlахьожама группаш, ОТК болхлой. Цар декхар да дика доаца товараш торговле дlакхоачарсдоаца наькъаш лехар.

Брак ца нийсйолийташ продукци кийчъеш бярий, наха эша товараш арахецара йола планаш декхараш кхоачашдеш йолча коллективай опыт шерра йоаржае еза.

Хlара промышленни предприяте коллектива сийлен декхар да халкъа эша товараш арахецара кхачахьалкхен планаш тlаьхьа социалистически декхараш толамца кхоачаши тlеххоачашш дар.

Сийле хийла хьалхалаттарий!

КПСС обкома Бюро, Нохч-Гlалгlай АССР Министрий Совет, облсовпроф, ВЛКСМ обкома хьежай 1979 шера бархl бетта хьайбай продукташ дукхагlа яхаран кийчъяран лелаьча социалистически эхьан профессешка хьенина хьайбаш леладеча болхлоша лелаьча эхьан итогашка.

Котало яьккхараш а лаьрхlа республикански газеташ тlа чlоагlдеча сийлен Улга тlа дlаяздаьд.

БОАХАМАШ:

Шелковской района «Путь к коммунизму» яха колхоз;

Грозненски района «Кулариниский» совхоз;

Сунженски района Ленина цlерагlа колхоз;

Шалински района «Шалинский» совхоз.

ФЕРМАШИ БРИГАДАШИ:

Наурски района «Россия» яхача колхоза № 2 йола шурий ферма;

Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхоза № 3 йола шурий ферма;

Гудермесски района «Белореченский» совхоза шурий ферма;

Наурски района «Авангард» яхача совхоза шурий ферма;

Ачхой-Мартановски района «Орехoвский» совхоза шурий ферма;

Грозненски района «Гикаловское» ОПХ шурий ферма;

Ножай-Юртовски района Калинина цlерагlча колхоза хьайбаш леладу ферма;

Ведански района Орджоникидзе цlерагlча колхоза хьайбаш леладу ферма;

Грозненски района «Ермоловски» птицефабрика котгlара олхазараш леладу бригада (бригадир М. Дебышева);

Грозненски района «Горячеисточненский» совхоза хьакхарч лелаю ферма;

Наурски района Ленина цlерагlча колхоза жа lуй бригада (вокхагlйола жа lу Э. Хамидов);

Надтеречни района «Минеральный» совхоза жа lуй бригада (вокхагlйола жа lу Т. Шуаипов).

Шо-шоай отраслешка эттара доккхагlа хьоахамаш дахьа

ПРОИЗВОДСТВЕ ХЬАЛХАЛАТТАРАШ

Царна хьожалы КПСС обкома, Нохч-Гlалгlай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара каре тола вымпелаш:

Ибрагимова И. — Шелковской района Ленина цlерагlча колхоза доярка;

Астамирова А. — Сунженский района «Путь к коммунизму» яхача колхоза доярка;

Даурбекова З. — Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхоза доярка;

Инуркаева Х. — Ножай-Юртовски района А. Шерипова цlерагlча колхоза доярка;

Зубкова О. — Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхоза lаьсий леладер;

Талагина М. — Грозненски района «Горячеисточненский» совхоза хьакхарч лелаер;

Ляпин М. — Шалински района «Шалинский» совхоза хьакхарч лелаер;

Хамзатова З. — Грозненски района «Ермоловский» птицефабрика птичница;

Хамидов Э. — Наурски района Ленина цlерагlча колхоза вокхагlйола жа lу;

Самбаритов А. — Ведански района Кирова цlерагlча колхоза бежа lу;

Таасиева З. — Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхоза бежа lу;

Шуаипов Т. — Надтеречни района «Минеральный» совхоза вокхагlйола жа lу.

Котало яьккхарех лаьрхlа профессешка хьежжа республикански эхьа условеш толамо кхоачашъяь хьайбаш леладу 126 болхло. Хьалхалаттарий список кепатох районни газеташ тlа.

Дика хьийкъай

РЕПОРТАЖ

Иттлагlча пятилетка диъ-лагlча шера Наьсарен района кхаш лелаьдераша патчахьалкхена дlолла еаи 12 эзар тонн хьажкlаш. Укх шера совхозаша дlайиннай дукхагlъяраш «Венгерский» сортех йола хьажкlаш. Уж силаlа кхач.

Хlанзарчоа дика толамаш доахаш хьабоагlа «40 лет Октября» яхача совхозера кхаш лелаьдераш. Гурахьа дlадийна плат цар патчахьалкхенга укх шера декхар 3210 тонн, план 1620 тонн йолча. Хьажкlаш чуяла йоаллалс шоай тоpонаш цlаькха тахка а текха цар социалистически декхар тlахьшар патчахьалкхена 4300 тонн дlолда, план 3000 тонн йолча.

Дика кхелла хьажкlаш совхозе кхашка. Укхаза ялата лаьрхlа 1400 гектара тlа дlайийнай уж. Эггара хьалха хьажкlаш чуяха йолайир дукхачо шерашка из культура кхеш волча Евкуров Жабраьилa кхай тlара.

Делкъийта гlерга ха яр тхо кхай тlа кхаьчача. Цига нийсвелар совхоза директор Албаков Мухарбик, совхоза парткома секретарь Арчаков Хасолта, рабочкома председатель Кускиев Хlарон, кхыбола специалисташ.

Кхай тlа дlа мел хьежача гуш яр болх беш йоахка комбайнаш, тракторaш.

— Е 200 гектар Евкуров Жабраьила кхеъ хьажкlаш я. 31 августа доладенад тхо уж чуэцe. Тахзарча дийнахьа оала яхийнаш 180 гектара тlара. Юкъера лаьрхlача хlара гектаро тхоа лу 43—45 центнер фуаltьакха хьажкlаш. Из дукхиа а дукхагlа хул Евкуров Жабраьила тlайцача социалистически декхарашка лаьрхlачул, — йоах совхоза директора Албаков Мухарбика. — Хlаьта цо укх шера социалистически декхар тlаийцар хlара гектара тlара 40 центнер якха, план 27 центнер йолаш. 20—23 дийнахьа еррига хьажкlаш чуийца дола социалистически декхар тlаийцад оаха. Хlана цо ер болх дlабоде тха из вlаштlехьа а дарга. Укх шера оаха 700 гектара тlа дlайийнай сиха тlа кхачаш йола «Венгерски». ВНР-42 яхача сортех йола хьажкlаш. Уж 10—12 дийнахьа чуяха доаш денад механизатороша.

Кхай тlа гlолла долхаш тхона мест-места дукхаьлеттаду аьта гlадамаш дlакхухьаш йола автомашинаш. Хьомара тlехь хьажкlех етта тракторашта тlеххьийнала зафеташ. Хьажкlаш кхайна гаьна йоацаш, цхьан хана ушла йоаьлеш яьккха хилача сангар чу йола силос. Хlана кхашкара балхаш сихдениача хана чlоагlа аьттув болаш да механизатораштa из гаьна ца хилар.

Хьагучайоал хьажкlаш хьокхаш йоахка агрегатии. Итт трактор я комбайнаш тlехьа а йолаш. Эшшача минута комбайна кlалъотта кийча йолаш юстаре латташ массехк машин я. Цхьан комбайна тlа цlе вымпел яргlа.

— Тlатеlla болх беш ба тхи кагий нах, — йоах совхоза директора. — Хlараваь цe котвала гlерт яхье. Хьанал дlа, хьалха йоагlа агрегат. Трактор лелаеш «Госкомсельхозтехника» Наьсарерта предприятера Беков Гилани ва, хlаьта комбайна тlа — тха боахама механизатор Дударов Муса. Хьажкlаш хьакха доладеннача хьалхарча дийнахьа дена цlе вымпел дlа ба хецаш хьабоагlа уж. Тахле беррига механизатораш хьегул а баь оала цу шин механизаторa кхокиха тума ахчан преми еаар. Ши оргаз я укхаза вlашагlъелла. Цхьабараш болх беш ба К-700 тракторaш тlа, вокхаш — МТЗ-50 яхачи тракторaш тlа. Хьалха латтача механизаторий Беков Гиланс, Дударов Мусой вlоштlехьдоал норма 3,5 гектар йолча хlора дийнахьа 1—3 гектара тlара хьажкlаш чуэл.

Лоацца хьамьл хилар тха хьалха латтача механизатороа

— Норма тlехкхоачашъе минута карагlдоал шоана? — хьаттар аз.

— Хьажкlаш хьакха доладелча дена цкъа еха сецаш тха агрегат. Цу гlулакха хьалхе а йоакхо яй аз а са новкъосто а, — йоах Г. Бекова.

Кхай тlара аьта гlадамаш силос кийчъеча дlакхухьаш лелача шоферашта юкъе хьалха ва «Госкомсельхозтехника» Наьсарерча предприятера Таршхоев Яхьья. Дийнахьа итт тонн дlадахьа дезача цуо вlоштlехьдоал 13 тонн дlадахьи. Цул тlехьа ца бусаш болх беш хьабоагlа шофераш Евлиев Мухарбик, Беков Закре.

Хьажкlаш хьатта дlакхухьаш дика болх беш хьабоагlа трактористаш Измайлов Анатолий, Арчаков Расул, Дударов Руслан. Дийнахьа 10 тонн ахьа еача мар хьатта дlахьу 15 тонн. Цхьан дийнахьа кхо норма яккха вlоштlехьлийлар Арчаков Руслана 3 сентябре цо хьатта дlайихьар 31 тонн хьажкlаш.

Комбайн юхасецача из фу бахьан долаш сецай хара цхьа цу сахьате тlаьода совхоза керттера инженер Кодзоев Закре, механик Варкиихоев Мухьмад, № 2 йолча отделенера механик Дзауров Аюп. Малагlа бахьан долаш сецай агрегат бедсал и дакъехе, из сиха юстаре доаккхилга lалашлу. Еха техника тоае кийчи йолаш «техуход» яха кхо машин латт кхай тlа магlахьа. Механика Гелисханов Хьусена кулгал деш я вализчиний бригада. Сайрийна болх чаккхбаьлча эвла йиш йолаш лун я кхай тlа, кхача а укхаза кхай тlа кийчбу хьажкlаш чуэцаш боахача наха.

Хьажкlаш дlатlеэца дика кийчо яй керттерча хьатта. Комбайнашкара йоагllаше а уттара хьаяхь хьажкlаш Тlаьхкийса зордаш тlера дlайоахаш боахь болхлой. Кхай тlа лафеташ тlара lолега, комбайнераша ца хоаш юта хьажкlаш хьагулъе новкъостал деш ба «Электроинструмент» яхача заводера болхлой.

Дика вlоштlехьдаьнхад укхала хьажкlаш гораяра гlулакх а. Цунга хьожаш ва НГIАССР МВД болхло начитаи Льянов Або. Хьажкlаш дlакхухьача новкъа халкъа тlахьожамхой посташ латт. Царна гlо ду милице болхлоша Ажитов Мурада, Беков Шахмарзас, Хамзатов Султана.

А. САГОВ,
тха соб. корр.

ХЬАЙБАШ МЕЦА ХУРГДАЦ

Укх шера ма хулла дукхагlа тайп-тайпара доакъараш lалашде а хьайбаш толамца lаьгара даха а деш денна къахьегаш ба тха «Самашкинский» совхоза болхлой.

Хlанз силос кийчъеш ба механизатораш. Из доакъар кийчдара 360 гектара тlара моша хьажкlаш хьакха езаш ба уж.

Дика лел силос кийчъелга. Хьажкlаш хlара дийнахьа пхе комбайнаца хьокх. lуйрийна сатессача дениз боад къовлабаллаца бу механизатораша болх. Балха нормаш кхоачаш не еш пхьаикха саг вац царна юкъе. Хlаьта кхаьстта оасаре къахьег механизатораша Хачароев Ахьмада, Сайдулаев Увайса, Зузуев Вахида. Балха нормаш хlара дийнахьа юкъера лаьрхlача 160—180 процент кхоачашъю цар. Хlаьта яхь хьалхара моттиг яккхарах лу цlе вымпел Хачароев Ахьмада лелаеча комбайна тlа яргlа.

Иштта хьанала болх барах хlаьнле а массехказа ахчан премеш еннай царна. Цул совгlа, цар доака толамаш дувцаш я совхозе арахеца дукхагlйола «Молнеш».

Хьажкlаш хьокхаш боахкача комбайнераша хьадер силос йоллача чуийца аьта гlадамаш дlакхухьача механизатораша беча балхах тийша да. Из кхета а деш шоай кийча дlакхоачар ду силоса моша гlадамаш дlакхухьачар хьалхашка латта декхараш ма хулла дикагlа кхоачашде гlерташ. Геттара дика хьокхамаш гойташ болх бу Амаев Увайса, Хамидов lийсас, Баиев Хадиса. Силос дика хилийтара хаддаза йоакхо ю из кийчъеш боахкача наха а специалисташа а. Из чуйоллача кlоагашка полиэтиленови пленка яьл доакъар могагlа хилийтара, кlоага оагlонашка лаьтта дуина lотlа ца херцийтара.

Моша гlадамаш кlоага чу чlоагlагlа lочу ме тоlаду силос дикагlа хул. Из хоаш ва тракторист Абдулханов Нурди.

Силос lалашъяра шера план тlеххоачашъергхилярах шеко яц. План 9 эзар тонн йолаш хlанзале а 6000 тонн совгlа кийчъяьй, кхаал кхы а lалашъюлургья.

Йол а хьайбаш lаьгара дахара эшачул совгlа lалашъе вlаштlехьдаргда совхоза къахьегамхой. Дукхьал лоаман дакъlенашка кийчъе лерхl оаха из 1400 тонн совгlа. Цигара балхаш дlадоладаад хlанз. 70 процент йол кулгкаре 30 процент косилкашлен хьокхаргья. Мангалашца йол хьокхаш бlаь совгlа саг ва. Царех хlаранс lалашъяьчох, хьалхе оттадьча договорага хьежжа, нийсса ах совхоза хургья, хlаьта йисар — болх баьча сага. Цул беззам бале, лоамашка йоллаш а совхозага йохка бокъо йолаш а ва из.

Лоаман дакъlенашка кийчъяьр йоацаш хlанзале а 365 тонн йол кийчъяьй боахаме доакъара лаьрхlа дlайийна буц йолча кхашкара. Хlаьта ерригача совхозе 650 тонн йол lалашъе еаш да тхо.

Цул совгlа, баьцций витаминни хьоар доаккхаш ши агрегат латт доакъар кийчдеча цехе. Баьцций витаминни хьоар даккхара план кхоачашъе, бакъдар аьлча, хlанз а гаьна да тхо. Хlаьте а из дlакхоачар дергда из кхоачашъяр дукха. Баьццал совгlа, генарий кортолгех пайда эцаргба оаха доакъар кийчдара.

Лоацца аьлча, хьайбаш толамца lаьгара дахкал укх шера доакъар lалашде совхоза къахьегамхой из дlакхоачаргхиларах теш со. Цу гlулакха дика новкъостал дергда ка бола плат чуийцачул тlехьагlа доакъара дlадийнача культураша а.

М. МАРЗАБЕКОВ,
Ачхой-Мартановски района «Самашкинский» совхоза кертторе зоотехник.

1979 ШЕРА ЯЛАТА ЛАЬРХIА ХЬАЖКIАШ ЧУЭЦАЧА ТРАНСПОРТНИ ОТРЯДАШТА ЮКЪЕ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬ ЛЕЛАЯРА УСЛОВЕШ

1979 шера ялата лаьрхlа хьажкlаш чуэцача транспортни отрядаша лелаеча социалистически яхье котьвийнараш лоархl ялата хьажкlаш чуэцача доккхагlа хьонхамаш гойта отрядаш, хlаьта царна хьожаю:

хьалхара моттиг — 20 дийнахьа хьажкlаш дика, хlара агрегатаца 120 га чуийцача механизировании отряда, цуна лу НГIАССР Министрий Советен облсовпрофен карара каре тела Цlе байракхи 600 сом ахчеи;

шоллагlа моттиг — 20 дийнахьа хьажкlаш дика, хlара агрегатаца 115 га чуийцача механизировании отряда, цуна лу НГIАССР Министрий Советен облсовпрофен Сийлен грамотеи 400 сом ахчеи;

кхоалагlа моттиг — 20 дийнахьа хьажкlаш дика, хlара агрегатаца 110 га чуийцача механизировании отряда НГIАССР Министрий Советен облсовпрофен Сийлен грамотеи 300 сом ахчеи.

Совгlаташ даларга дlадоадар боахамий шоай фондий чотах да.

20 дийнахьа хьажкlаш чуийца а аьхл хlара агрегатаца 100 га тlара дукхагlа хьажкlаш аьхача отряда эргlагlа йоацаш йохка «Жигули» яха 2 автомобили цхьа еза мотоцикли хьожаю республика рыночни фондий чотагlа.

НГIАССР Министрий Советаги облсовпрофаги яхьа итогаш ара материалаш хьажкlаш чуийце аьлча хьачулу хьуекъам чуэцара оперативни группо.

Шалински районера хоамаш

«Зори Кавказа» яхача совхоза шурий ферме овсарле лаьха йолаш lасилгашта lуналдеш я Мусхаджиева Амант. Цо леладеча хlара 65 lасилга дийнахьен буси 950 грамм дуьх тlаькхет, план 450, тlаийца декхар 600 грамм йолаш.

* * *

7 беттан 20 дийнахьен баьча балхах дика толамаш даьхад «Искра» яхача совхоза доярка Хутуева Лейлас.

Шера план 1850, тlаийца декхар 2500 килограмм йолаш ше лелабеча 17 lаттах хlаранстара 2300 килограмм шура яьккхай цо. Из 525 килограмм дукхагlа хул соахкарчул.

А. УЦИЕВ.

* * *

XX партсъезда цlерагlча совхоза шурий-товарни ферме укх шера хьалхашка латта декхараш тlеххоачашдар дукха шерра дьржай социалистически яхь. Хьалха йолаш хьайовгlа А. Джамалдинова. Шера план 3150, тlаийца декхар 2250 килограмм йолаш хlанзале а 2300 килограмм шура яьккхай цу хьинар долча кхалсаго хlара lаттатара. Хlана тlадоагlача шера чотах къахьегаш я доарна. Иштта дика къахьегаш я Р. Вацдоева, М. Уэаева.

* * *

Хургболча хьувнъьма лард йолаш ба совхозера механизатораш. Укх шера аха дезаш 1700 гектар латта да. Цунах 800 гектара тlа гурахьа ялаташ дlаде лаьрхlад. Хlаналехьа 800 гектар лаьтта аьхад механизатораша.

СССР Конституци тlаийца шоллагlа шу дуаьча дийнахьа деррига лаьтта аьха даккха лаьрхlад совхоза къахьегамхоша.

М. ЭПЕНДИЕВ.

Дай-мехка гlолла

Хьалъеш латт Ясенево

Сигала беса хина дlаьмига lамарч листа баьццара тьу гонахьа а йолаш дукха лакха доацача хозача гуепаш тlа урагlахад хlанзарча канара, бос болча керамикаца хоздаь нах чуьаха цlенош. Иштта я хlанз хьалъеш латта московски нах баха массив — Ясенево. Из я 220 эзар сага лаьрхlа городок.

Столицера йокха нах баха массиваш города гонахьа гlолла болача автонаькъаш шеррача лесозащитни оасалги юхе дlатlеотт.

Ясенево — города Къилбе-хьен-Малхбузерча йистера цу тайпара цхьа район. 1975 шера декх укхаза хаза исан 160 эзар сат. Райони беlга йолла ц ... моттиг ... хьа дlаннийсларца. Москвана юххерча хьунашкара фо цlена хилярца, шерра холлаш, боккхий кухнеш, ценех йоалла хоза мебель йолаш дола ши-, кхоь-, диъ-цlа дола квартираш хиларна.

Укхаза квартираш ена дукха болхлойн гlулакхера наьи хlанз укхаза болх беш ба, гlулакх деча сфере. Городал арахьа хьалъеш латт пиъ автотранспортни предприяти, пиъ завод, теплоэлектроцентралаш чуйоагlа промышленни зона.

СУРТА ТIА: Ясеневора нах чуlеча цlеной кварталаш.

Э. БРЮХОНЕНКОН, Б. КАВАШКИНЕН сурт.
ТАСС фотохроника.

«ЧЕЧИНГРАЖДАНПРОЕКТ» ИНСТИТУТА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА
УКАЗ

Пачхьалкхен заданеш, социалистически декхараш толаме кхоачашдарах, республике жилищно-граждански гIишлош хьалъяр дIахо эргадаьккха товдеча доккха дакъа лацарах, цо бIагIъеллача хана дема 50 шу дизарца дуьззадена «Чечингражданпроект» института лойла Нохч-ГIалгIайн Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума **Сийлен грамота.**

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный.
1979 шу, 13 сентябрь.

«ЧЕЧИНГРАЖДАНПРОЕКТ» ИНСТИТУТА БОЛХЛОШТА «НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЗАСЛУЖЕННИ ГIИШЛОНХО» ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА
УКАЗ

Республике жилищно-граждански гIишлош хьалъяр дIахо дегIадоаладечеи эргадаьккха товдечеи доккхий гIуллакхаш нагагIдулларахи общественни вахаре жигара дакъа лацарахи **«Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика заслуженни гIишлонхо»** яха сийлен цIи лойла:

Валикова Зинаида Ивановнана — «Чечингражданпроект» института № 3 йолча комплексни мастерске керттерча инженера.

Данилец Людмила Сергеевнана — «Чечингражданпроект» института № 1 йолча архитектурно - планировочни мастерске керттерча инженера.

Елисеева Инесса Давидовнана — «Чечингражданпроект» института технически отдела керттерча специалиста-экономиста.

Леухин Евгений Владимировича — «Чечингражданпроект» института № 2 йолча архитектурно - планировочни мастерске начальника.

Митрофанова Евгения Александровнана — «Чечингражданпроект» института керттерча инженера.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный.
1979 шу, 13 сентябрь.

«ЧЕЧИНГРАЖДАНПРОЕКТ» ИНСТИТУТА БОЛХЛОШТА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА
УКАЗ

Пачхьалкхен плани социалистически декхараши кхоачашдеча доккхий хьоьхамаш дахарах, дукхача шерашка бернате болх барарах, общественни вахаре жигара дакъа лацарах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума **Сийлен грамота** лойла:

Веротынский Валерий Сергеевича — «Чечингражданпроект» института гараже слесара.

Догуева Хурмат Хадизовнана — «Чечингражданпроект» института инженерно-тохкамий отдела болхлочоа.

Коновалова Вера Кирилловнана — «Чечингражданпроект» института сметни отдела керттерча инженера.

Краюшкин Николай Матвеевича — «Чечингражданпроект» института № 1 йолча архитектурно-планировочни мастерске группа кулгалхочоа.

Льянов Iусмана Нурудина — «Чечингражданпроект» института № 2 йолча архитектурно - планировочни мастерске вокхагIолча инженера.

Путилина Ольга Николаевнана — «Чечингражданпроект» института проекташ леласчен хьатлачен группа кулгалхочоа.

Романова Ирина Петровнана — «Чечингражданпроект» института инженерно-гIишлош тохкамий отдела геологически сектора кулгалхочоа.

Соловьева Евгения Львовнана — «Чечингражданпроект» института № 2 йолча архитектурно - планировочни мастерске группа кулгалхочоа.

Форостинко Антонина Александровнана — «Чечингражданпроект» института № 2 йолча архитектурно-планировочни мастерске проектай керттерча инженера.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный.
1979 шу, 13 сентябрь.

КЪАХЬЕГАМА ВАХТЕ

Динача къахьегама толамаш накъаболх В. И. Ленин ваь 110 шу дузача дениа «Старогрознефть» НГДУ мехкдаьтта довхараш. Укх шера бархI бетта планал совгIа даьккха мехкдаьтта чакхдоахарашна цар дIадениад 26,6 эзар тонн «Iаьржа дешуо» шера декхарех, планол совгIа 16 эзар тонн ала мара ца эзача.

Къахьегама овсарле планагIа лаьрхIачул тоъал лакха а еш, коллективо планагIа йоагIачул совгIа продукци мехкалъяккхарах баь пайда 173 эзар сом ба.

Сентябрь бетта планал совгIа 1700 тонн мехкдаьтта даккха доаш денад старогрозненашa. Из кхоачашхургхиларах тешавеш да бетта хьалхарча итт дийнахьа планал совгIа 600 тонн а доаккхаш, 12 эзар тонн мехкдаьтта цар даккхар.

Управленена чуйоагIача ерригача промыслаша, цехаша, тIеххоачашъю шоай планови заданеши тIаьйца социалистически декхараши. Коллективе ший ба хьалха латтараш. Уж а къонача инженераша мехкдаьттахош а Крусинский Сергеи, Ковалев Юре, Шамардин Игоре, Бабунов Георге кулгалду мехкдаьтта доаха бригадаш.

Сийлахьча шIейно хетаръ социалистически ахь кердача низаца аржаш латт цу коллективе.

А. ТИЩЕНКО.

КХОАНА–ХЬУН БОЛХЛОЧУН ДИ

БЕРКАТ ДЕБАДЕШ

Советски Союзе чIоагIа лоархIам бу хьун, мехка кьаман рузкъа из хиларах тарра. Цунна тешал ду Iалам лораде-ра пачхьалкхено чакхйоахача шеррача мероприятеша.

Къаьстта белгалдаккха доагIа, хьун рузкъаш рационально пайда эце, «баьццара гаьo» кхьметтел халкъа боахама эгара дукхагIа эцараш дяззе кхоачашдеш хилча а къийлургIоашилга. Цуна тешал ду, мехкара хьунаш укх тIеххьарча ворхI шера 22 миллион гектар дукхагIа хинна хиларо. Хlаьта а, вай хьун рузкъа лорадари дебадари дерригача халкъа лоархIамегIара декхар да.

Хьунаша дахчан хIамаш ара мел ал аь хилийтаралн халкъа боахама тайп-тайпарча довкъошка промышленни хьингане чакхьяха лоархIаме байдал гелараш совгIа, доккха гIуллакх ду хий лорадара, хин боарам нийса лоттабара, латта лорадара, и. кх. дI.

Хьунаш боккхача лоархIаме я юрта боахам дегIабоалабара а. Кхаш лорадеча хьун оасаша, михеи хини ерзех лораду лаьтта. Хьунаша кхаш лораду бекъа хьекхача михах, лоа Iоадарао лаьттапа тIоадал соцаярая гIо ду, аьлеш хилара бахьанаш кIевигду, кхай хьувиъам лакхбу.

Iалама ресурсех комплексно, рационально пайда эцарен Iалам лорадарен проблемаш Коммунистически партеи Советски правительствай тергама юкъметтиге латт, леррагIа хьалхашка латта декхар кхоачашдара тIаерзаяьй къестаю уж. СССР керлача Конституце тIа дIахо дегIайоалалый Iалама а цу даькъе хьун а рузкъах рационально пайда эцара хьакъехьара ленински положенеш.

Хий лорадара лоархIам къаьстта боккха ба вай республикерча ерригача хьунех 85 процент дIалоацаш йолча лоамарча хьуний.

Хьун боахама болхлоша доккхийча къахьегама толамаша дезаду шоай традиционни цIей.

ИттлагIча пятилетка кхаъ шераи бархI беттаи юхаметта а оттаьй, керда дIа а егIай 7241 гектара тIара хьунаш, вешта аьлча, планагIа лаьрхIачул дукхагIа. Алхха укх шера хьун боахама управлене предприятеша планагIа 1400 гектара тIа керда дIайогIа езаш хинна хьу 1733 гектара тIа егIай. Питомник дIайийнай 14 гектара тIа, планагIа лаьрхIа хиннача 10 гектара метта. Кхаш лораду хьун оасаш планагIа 150 гектара тIа дIадогIа лаьрхIача метте, 175 гектара тIа дегIад.

Хьунаш керда дIаегIача моттигашка дика дIалатийтараш дIайогIаргIйола материал планагIа лаьрхIача боараме хьалхдераи данза даредоаца балхаш да деш. Найлъярна хьуна Iувал дара план кхоачашъяьй. Нохч-ГIалгIай хьун боахама управлене предприятей ерригача коллективаша толаме кхоачашдаьд керттера хьоахамаш лакхдара шоашта хьалхашка оттадаь хинна декхар.

Хьунашкара гIонна бола юрта боахам дIахо дегIабоалабара хьакъехьарча КПСС ЦК-ан СССР Министрий Советен соцамца хьалхе а леласш, укх шерре а хIаранахьа 1000 устагIа а болаш ма леладу фермаш йохнаргъя Назрановски, Грозненски, Наурски, Шелковской мехлесхозашка. лесниче иниииативегIа Гудермесски десничестве кролинаш леладю ферма йиллай.

Хьун боахама болхлоша даькха толамаш — из да В. И. Ленин ваь 110 шу дизара сийна социалистически яхь дина вIаштIехьъяккхарах хьахникар.

Социалистически яхье хьалха латташ бола болхлой дукха ба хьун боахама управлене. Царех ва Ермоловски леспромхоза хьу хьатIаувла шофер Байсаров Ширвани, Сунженски мехлесхоза бензопильщик А. С. Жиров, станочница А. А. Синица, Ведевски мехлесхоза бензопильщик Агдарханов Заьлами, тракторист Бибулатов Кемн, Грозненски мехлесхоза бензопильщик Тайсумов Хьамзат, тракторист Джамалаев Усам, Шалински мехлесхоза бензопильщик Чантигов Мохьмад, моторист Усумов Баташ, Ачхой-Мартановски мехлесхоза тракторист Элиханов Заьламха, лесник Лабазанов Мовлат, Наурски района мехлесхоза тракторист Усманов Iийса, лесокультурница Н. И. Винниченко, Шелковской мехлесхоза хьу хьокхар М. С. Жарков, Назрановски мехлесхоза лесник Хабриев Ахьмад, Грозненски городской лесхоза лесокультурница Дикаева Пия, лесник Джабраилов Iимран, иштта кхы дукха-бараш.

А. ОСМАЕВ,
Нохч-ГIалгIай хьун боахама управлене начальник.

Грозненски мехлесхоза болхлошта къаьстта беркате хиннад ер шу. Товарни продукци арахецарен из маьхала ниххарен бархI бетта план дикна тIеххоачашъяьй цар. Заданел совгIа арахийцад 22 эзар сом мах бола товараш, цу даькъе бахача пaха чIоагIа хоттташ дола культурно-бытовой гIулакхашта дараш нийс эзар сома маьха а долаш.

ТIа-тIа дикагIа къахьегаш хьайоагIача мехлесхоза коллективо укх шери шоллагIча квартале Ерригсоюзни социалистически яхье даьхача толамий итогаш йича йоккха къахьегама вотало хьаьккхар. Цунна елар РСФСР хьун боахама министерствай хьунии, каьхатен, хьу чакхйоахачен промышленноста болхлой профсоюзе ЦК-ан карара нара тела IIIе байракхи 1700 сом хьалхара ахча премни.

СУРТА ТIА: Джалкински лесничества лесничий Цуицаев Нохиди лесник Шидаев Мувен.

И. ПЛИЕВА сурт

БОЛХ ТОАБЕННАБ

В. И. Ленин ваь 110 шу дузача денна сийлеша накъабахара ахь а йоаржаяь хьинаре къахьегаш ба «Терек» яхача мебельно-хьун хIамаш еча производственни объединене коммунист, къона инженер Яшуркаев Салаудин Исаевич керте латтача нердача № 2 йолча мебельни цеха болхлой. Цар шоай дерригa низаш тIадероадаьд цехера бригадаш, болхлой тIехьабусаш ца хилийтара. ХIара дийнахьа итогаш ю даькхача къахьегама толамий. ВIарччача бетта балха тIа дукхагIа вотолонаш йоахаш чакхъяьнна бригада карара нара тела цIе вымпели ахчан премии луш белгалйоаних. Яхье хьалхара моттиг якккха гIерташ къовсам лоаттабеча болхлошта юкъе кхетама боля бу мастераша, бригадираша. Къонача болхлошта, шоай смении нормаех лоархIа ца бечарна цар тIачIоагIбаьб коммунисташ, къахьегама ветеранаш, хьехамчаш.

— Цеха болхлоша шоай къахьегам иштта вIаштIехьбаккхалехьа иштта болхлой бар тха цехе шоай нормаш кхоачаш ца еш, тIехьабусаш, — йоах Яшуркаев Салаудина. Тоъаш бацар специалисташ, болхлой. Къахьегама дисциплина во яр. ХIана укхаза къахьегача бригадех, сменех цхьаккха а яц тIехьаюсаш, массехк болхлоара вац шоай нормаех лоархIа ца веш. Цхьа шу хьалха укхаза кийчъеш хиннача мебелал дукхха а дикагIа я хIаца укхаза арахецаш яр. ДIадахача шерашна лак, каьхат, кхьйола материалаш йоагIачул дукхагIа йоаяр бахьан долаш хIара шера 40—45 эзар сом доагIачул дукхагIа дIадохийтар цеха коллективо мебель хьаеча. ХIанз кхом беши хьурмат деши материалаш, бейдал дIавахийтарах цхьа бутт дIабоаац производствана пайда ца беш. Дукхьал дIабахача бетта цо кходаьд предприятена ... эзар сом.

Шоай болх тоабара кхы а дукха мероприятеш чакхъяьхай цеха болхлоша. Цудукъа дог тIоадоаха къахьегама тоамаш доахаш накъаенай из хьун болхлочун денна. Объединене ерригача цехашта, филиалашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яккхарах цунна хьожайир карара кара тела цIе байракх 200 сом премии. ХIаьта цу цехерча Паренькова Валентина Иванівнас кулгалдеча отделочникий бригадо а объединенерча ерригача бригадашта юкъерча яхье хьалхара моттиг яккхарах нийцар карара кара тела цIе вымпели маьхера совгIати.

Производственни толамаш доахараш болхлой къахьегама кулгаш да. Белгалбаьина дика болх беш ба цеха отделочникаш Д. Цечоева А. Кагерхаджиева, кагирхой хьехамча М. Бикаева Р. Баева, технолог В. Горлова, отделочникаш Л. Закиреева, З. Султуханова, столяр С. Халманов, иштта кхыбараш. Шоаш лелаеча коммунистически къахьегама ударник яхача цIера сий лакха а лоаттадеш, хIара сменагIа нормаш 110—115 процент кхоачашъю цар. Белгалдаккха дезаш да, цар шоаш кийчъю продукци дикеи тIехдикеи мара ца хулийтилга. ДIабахача бархI бетта даьха толамаш тIа-тIа тоадеш къахьегаш ба цеха болхлой укх сентябрь бетта а.

Б. КОСТОЕВ.

ЦIейна–балха толамаш

Кхоана берригача советски мехко дезду хьун болхлочун Ди. Дикача къахьегама толамашца накъабаьхкаб укх шера МагIалбикера хьун болхлой шоай цIейна. Из гу тха балха хьокхамашки хьежача.

ИттлагIча пятилетка дийъагIча шера планагIа хьужа Iунал деш 270 гектара тIара хьу теда а цох 1650 кубически метр дахча кийчде а деллаш яр тха лесничество. Цул совгIа совхоза хьуна Iунал деча хана 500 кубически метр халкъа боахама тайп-тайпарча хьашташка дIайодеш йола хьу кийчъе езаш а дар тхо укх шера.

БархI беттеи ах беттеи 252 гектара тIа чакхбаьккхаб оаха хьуна Iунал дара болх. Из чакхбоаккхаш 1520 кубически метр дахча кийчдаьд. Цул совгIа, 380 кубически метр комсашта шпалер оттаеча дIадогIа бIоагIий. 120 кубически метр бекъий кийчдаьд оаха. Уж а совхозий боахама хьашташ кхоачашдара дIадениад. Вешта аьлча, хьун болхлочун цIей тIакхоачаш тха коллективо кхоачашъяьй итт бетта йола пачхьалкхен план.

Из болх беча къаьстта дика къахьийгад хьу хьокхаш болча Котиев Махьмада, Даурбеков Махьмада, хьу хьарайоаккхаш болча трактористаша Дикаев Салаудина, Додов Билана, кхыбараша.

Тха балха лоархIаме моттиг дIалоац кердача лаьтташка хьу дIайогIара балхаша. Укх шера 75 гектара тIа керда хьу дIайогIа езаш дар тхо. Дика моттигаш а кийчъяь укх шера бIаьсти 50 гектара тIа оаха дIаегIай къахьъэстеш. ЛерттIа Iунал дар бахьан долаш царах 90 процент дIалегай.

Тха болхлоша укх аьхки 25 гектар лаьтташ кийчдаьд гурахьа керда хьу дIайогIа. Из болх укх гурахьа гIа дежачул тIехьагIа чакхбаккха лаьрхIа да тхо. Цу гIулакха мел эша кийчо хIанзлехьа яь а даьннад тхо.

Керда хьу дIайогIачь а цуяни Iунал деча а хьинаре къахьегаш ба Картоева Люба бригадир йолча хьункультура бригадера болхлой. Царна кулгалдеш ва хьун техник Матиев Беслан.

Цул совгIа, тха лесничествана план яр укх шера 25 тонн хьун сом гулбе безаш. 28 тонн кхораш, Iамаш, хьачаш гул а баь дIабеннаб оаха. Из болх дIахо хьош а ба. 30 тоннага дIакхоачаш хьун сом бала лерхI оаха укх шера пачхьалкхенна.

Иштта тха болхлошта тIадиллдар дарбана лаьрхIа болх. ДIарий гIа кийчлелга. План 250 килограмм йолча хIанзлехьа оаха кийч а даь Сунжерча заготконторе дIачуденнад 268 килограмм докъадаь бочача бIара гIа.

ПланагIа 30 гектара тIа новрий борц дIабийнаб укх шера тха лесничества. Нокъал йолаш хоаттама хьалаш низкъала хиннадале а, из культура дика хьалхее вIоштIехьдаьннад хьун-культура бригадо. Новрий борц овсарах цIенбеш, кийлхбеш, культиватор йоаккхаш леррттIа Iунал дарал совгIа, ахкана хий детта установка а хиннай укхала болх беш.

КПСС ЦК июльски Пленумо доккхий декхараш оттидаьд советски наха хьалхашка хьайбай продукташ йоахилга, къаьстта а дулх довккхилга сихагIа дегIадоаладе. Из декхар кхоачашдеча дакъа лоацилга тIадиллад тха лесничествана а. Цхьа эзар устагIа болаш жа леладу ферма вIашагIйолла езаш да тхо укх пятилетке. Цу гIулакха кийчо еш дикка тIамаш даьд оаха. Укх шера 45 тонн йол Iалашъяьй, цох 35 тонн понашкара яьккха я йолаш. Цул совгIа, кхы а 30—40 тонн йол яккха йиш хургйолаш шоалагIа хьакха хьапкулаш латташ судашка а я тха. Хьалъе йолаьй хана йола жа латта моттиг а. Укх гурахьа Черкесскера доаман жех бола 1000 цIунто боалабе лаьрхIа да тхо.

М. АРЧАКОВ,
МагIалбикерта лесничества лесничий.

ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

Пачхьалкхен плани тIаийца социалистически декхараши толамца кхоачаш а деш, хьун болхлочун дезача денна сийлеша накъабоагIа Ермоловски леспромхоза болхлой. Лоамашна, таьша къахьегаш бола уж шоай низаш хьинарь кхо ца деш болх беш ба пятилетка диълагIча шера программей тIаийца социалистически декхараши хьалхха кхоачашдара. Товарни продукци кийчъяра бархI бетта план тIеххоачашъяьй. Планал совгIа кийчъяьй 33 эзар сом мах бола продукци, цу даькъе ширпотреба товараш 16,8 эзар сома маьха а долаш. Пачхьалкхен планагIа 78 эзар яьшка хьаe езаш хиннача хьаяьй 222,7 эзар яьшка. БархI бетта заданел совгIа маьхала яьккхай 34 эзар сом мах бола продукци. ХIанзалехьа кхоачашъяьй керда гаьнаш дIайогIареи къонача гаьнашта доал дареи шера план. Хьеккхай 70 тонн аьла, новраш дара лаьрхIа 11 гектара тIа сорго хьалкхеъяьй.

Леспромхоза участкашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалха латт коммунист Барзаев Мохьмад керте латтача Рошничевски мастерской участка коллектив. Иштта дика лел болх мастер Серганов Рамзан керте латтача Урус-Мартановски цехе а. Леспромхозе къаьстта дика хьа а хьегаш социалистически яхье хьалха латташ хиларца белгалбаьнна ба коммунистически къахьегама ударникаш, ийслагIча пятилетка ударникаш хьу хьокхараш Атиев Сайди, Хамзатов Ахьмади, трактористаш-трелевщикаш Темирсултанов Мовлди, Дадаев Ахьмад, Тепсаев Вахид, Сулаев Делилбек, рамщик Исаков Иду, шофераш Сасоев Абдусалам, Сагаев Сайхан, товаръ Халиев Махьмуд, сиктурщикаш Магомадова Маржан, Бумгуева Тамара, Темирова Хьамила, кхыбараш.

СУРТА ТIА: Леспромхоза цхьан участке.

Я. ЦУЕВА тексти сурти.

ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМ–КОММУНИСТИЙ НИЗ БОЛА ГЕРЗ

БIаь шу совгIа ха я къахьегамхой интернациональни солидарноста идеяша дерригача дунен тIарча буржуазе сатем боабаь. Бай бIаьшерен шоллагIа итт шу дIадоладелча дена дунен халкъашта юкъера коммунистически болам чIоагIбара хIара гIа массаза боаних из «Москвай тийша болх»-ба яхаш укзара юол из.

ХIанз коммунистий интернационализмана Iоттараш елга — массови информаце буржуазни средствай хIара денара хIана яц аьна. тема я. Из теоретически издаьей оагIонаш тIара кхаьчай цига. Интернационализма марксистско-ленински идеяшта довзув оттаде, хIаьта вIаштIехьдоале цар влияни кIезигъе гIортар империализма политически стратеге лоархIаме дакъа да. Интернационалисташ — «во патриоташ» ба, «дунен революце глобальни декхараш бахьанце къаман хьашташ дицду» цар, компартей интернационализмо «уж шоай лоIамен кортамукъен хилар дехаду» яха штамнаш наькха сахкетаме чуйоссае гIерт уж. Къамани интернациональнии долчун хьанъехьа болхлой боламе гIетта моллагIа дискусси чIоагIа гIадьахе хьаллоаш буржуазни пропаганда. ХIаьта йовлаш йолча штампашна из тарцахьъяккха а гIерт.

Из гуччахьара парадокс я: капиталистически стройна духьала леррагIа къовсам лоаттабеча коммунистически партей кортамуъалех «йоакхою» буржуазе. Сендухьа деш да из?

Эггара хьалха дагадохаргда вайна, интернационализм буржуазена кердеи гоама доацаши хIама долга. Капитализм дегIаяро XIX бIаьшерене хьахьеклар общества материальни духовни вахара интернационализаци яра тенденци. Цу тенденце ларде уллар капитала интернациональни цхьоагIо хьакхоллар. Империалистически пачхьалкхений, правительствай, буржуазни партей дунен халкъашта юкъерча бувзамич масштабаш тахан наькха сапна дегIаяьккай, интернациональни гомашка шоай гIуланхаш вIаштIехьлаха гIерт уж.

Шоай гIулакхаш вIашагIтоха гIерташ хул массе а тайпара политически партеши боламаши. Социалистически интернационале вIашагIкхийттачи социал-демократий дунен халкъашта юкъера контакташ геттара шера я. Троцкистски тайпара группаш IV Интернационале гулъеннай. Цхьабакъда, цу дерригне бала кхоачаш дац капитала дуне, цун стратегашта дагадаллац цу объединенешта юкъейоагIа партеши тегенеши шоай лоIамага а кортамукъа а хилар е ца хилар. Дагадаллац капитализмана уж социально кхераме йоацандаь, цун лардаштей кхоаненией кхераме йоацандаь. Пачхьалкхен-монополистически капитализми хьашташа ма яххара йолча «плюралистски демократе» системаца интегрированни яьй цо дукхагIча даькъе.

Кхы а кхы гIулакх да болхлой классой цун авангардо — коммунисташей чакхйоаха интернационализм. Цун маIан сенах латт аьл ча, из латт буржуазе антипод — болхлой класс ший исторически гIулакх кхоачашдар дукхьа къаман даькъе сапна интернациональни масштабе а эксплуатаце дунена дукьала латта низаш вIашагIтоха йиш йолаш хиларах. Иштта хилар XIX бIаьшере юкъеяхача хана коммунистий Союзе болхлой эггара хьалха интернациональни вIашагIкхийттача хана. ГIулакх тахан а иштта латт. Бахьан малагIа я аьлча, эх я дунен тIа коммунистически низаш чIоагIдаларан социализмага наькъ болашга хьежна чIоагIлуш латташ хилари.

Цох латт коммунистий интернациональни идеяшта интернациональни гIулакхашей дунен буржуазни кхераяра бахьан. Интернационалистски позицеш тIа латтача компартеша шоай лоIаме хилари кортамукъален доаьъ яхаш шийна из кхалахеташ сацца, буржуазни Iокадилга тигара хьадоагIаш да.

Цу хьакъехьа империализмо кийчбу пропагандистски яхача тайп-тайпара хул, бакъда, соус даим цаI да — антисоветски. Коммунистий интернационализмо Малхбузенца до тарлуш мел доза «зеь» Советски Союзаца дувзаденна хул. «Пролетарски интернационализм» яха дешаш дунен тIа эггара хьалхара пролетарски пачхьалкхе ларае езаш хиларца дувзаденна хьахиннад ала гIерт. Пролетарски интернационализма идеяшта тIехьа хилара «КПСС диктата вIалъоттари» цаI да ала гIерт.

Яр да цу тайпарча манипулироване мукал. США дунен халкъашта юкъерча бувзамий Управлене (хьалха хиначa ЮСИА) арахецача «Коммунизма проблемаш» яхача журнала лаьрхIа поср хетаньяр «еврокоммунизмана», цунна боръонца реакционни, антикоммунистически интерпретаци а я. «Еврокоммунизм 1978» яхаш яр тематически подборка. Белгалаьлча, шера арахецача вайх номерах укх тIеххьарча хана цхьанне тIа хIаьта а хул цу темах йола подборка.

Американски арахьарча политически пропаганда органо сел чIоагIа йоакхо хIана ю цу тема? «Еврокоммунизм» ахача дешаца цул хилча шийна бакъахьа хеташ йола белгалонаш юкъ журнало цу хатара жоп луш. Царех цаI я «партешта юкъерча гIуланашка советски гегемони тIа па эцара тенденци». Из «гегемони» тIа па эцаш йола «советски блока доазонал арахьара керттера компартеш», вулгалдеча компартеш «солидарни я» алхха «царна стратегически идеологически автономега дилачан» хилаш хиларга хьежна, яха ... дет цу йоссае гIерташ ... тIехьа вывод ю цо.

(ТIаккха, журнала хетачох укх партеш мара яц шоай лоIаме дархIа кхаш йолаш). Цунна цхьана дIахайта гIерт коммунистически боламе боккагIа лоархIам бараш «керттера партеш» хилар, хIаьта вожаш — «хайра йолча малхбузен коммунистически секташ». Пролетарски интернационализм цар хьалкхоаб ала гIерт уж.

Цу тайпара хабараш дувцара чIоагIа тIера я массови информаце малхбузен средстваш. Цар хьагойт компартеш малагIча бесса «шоай лоIаме» хилча буржуазни идеологаштеи политикаштеи бакъахьа хет. Буржуазена бакъахьа хетар къаман квартирашка гIолла коммунистически болам дIа-юха бекъабелча. ХIана аьлча, коммунистий къаьст-къаьстача оттрадаша дунна вттагIа хургдар.

Интернационализмах шоай лоIаме хиларахи кортамукъалеахи фу хеташ я коммунистически партеш шоаш? Исторически практика баць хилар хьахьекхача марксистско-ленински мировоззрене принципиальни позицешка хьожарга вай.

«Интернационализм, — яьхад Ленина, — ма дарра аьлча, — цаI мара яц: шийна мехка революционни болами революционни къовсами шеко йоацаш хьаллацара тIехьа къахьегар, цу тайпара къовсам, цу тайпара никъ, алхха из цаI, дерригача мехкашка (пропагандаца, дог лаларца, материально) хьаллацар». (ПСС, т. 31 оагIув 170). Из ленински положене марксисташта - лениницашта керттера болаш юс. Марксизма-ленинизма тIа вIалла хьоаха а даьдац къаман дари интернациональни дари вIаши духьала уттадар, цул совгIа, уж ши маIан шоайла айхха вIаши бувзам болаш да. Боккъонца болча интернационалисташта гоама я космополитизм а национализм а.

Политически, идеологически, организационни даькъе шоай лоIаме хиларга марксистско-ленински партеш эггара хьалха кортамукъален классови позицешкара хьеж.

ТІЕХЬАБУСАРАШ ХИЛА ЙИШ ЯЦ!

ГІИШЛОНХОЙ КЪАХЬЕГАМА ВАХТА

Пятилетка диълагІа шу — гІишлонхошта чІоагІа къахьегамеи бехктохамеи да. Шера карарзас еза 363 миллион сом гаргга пачхьалкхени кооперативнии капитальни вложенеш. 163 миллион сома маьха гІишлой-монтажни балхаш кхоачашде деза. Хьалъяь яха еза производственни социальни гІуллакхашта лаьрхІа объекташ.

Республикерча гІишлонхоша ях лелаш пятилетка диъ шерех бІарчача пятилеткин гІишлоний программа ханал хьалха кхоачашъяр духьа. Уж декхараш кхоачашдара республикерча гІишлонхой дегаш урувттаду КПСС ЦК-аси СССР Министрий Советои дукха ха йоацаш тІанйича «Планированеи тоаяраи боахама механизме производства эффективности балха дикали хІайра ю воздействи чІоагІъярахи» болча сацамо.

БархІ бутт чакхбаьннаб. ГІишлонхой коллективашта юкъе кІезига яц йоккхагІйола планаш кхоачашъяра, ресурсаш кхоара, балха дикали гІишлошъяра эффективности гойташ йола яхье хьалхалаттараш.

Республикерча подрядни пачхьалкхени гІишлой-монтажни организацеша подрядни балхий бархІ бетта план шоай низаца 101 процент кхоачашъяьй, балхий объем соаккарчул 2 процент йоккхагІа хиннай.

ГІишлошъеча дукхача организацеша январе — августе дукхагІа лакхдаьд планови заданеш кхоачашъяра хьоккхамаш. Масала, Нохч-ГІалгІай гІишлошъяра управлене №№ 3, 6, 7 йолча СМУ-ша балхий объема планаш шоай низашца 113 — 115 процент кхоачашъяьй, соаккарчул 5 процентагара 10 процентага кхачаца дукхагІа лакхъяьй балхий объем.

Хьоккхамаш лакха долаш чакхъяьккхай бархІ бетта программа цу управленерча спец СМУ, ПМК-155, УМС коллективаша. Из бахьан долаш балхий объема план ший низашца 108 процент кхоачашъяьй гІишлошъяра бІарчача управлене а.

Цунца цхьана гІишлонхой хьалха латтача коллективашта лаьа, тІехьаюсараш а я. Шай низашца кхоачашдеча гІишлой-монтажни балхий планови заданеш кхоачашъяра тІехьаюс «Жилгражданстрой» трести цун подразделенеши: ДСК, СМУ-2, СМУ-8, ССМУ-10, ПМК-105. Цу организацеех дукхачар соаккарчул дикка кІезигьа гІишлой-монтажни балхий объемаш.

ТІехьабусараш на хилийтара, царна доккхеи пайданеи новкъостал дара йоакхо кІезига ю укхаза. Дукхьал цуна тешал ду цхьайолча гІишлошъяра организацеша планови заданеш кхоачашъяра тьоккхамаша ССМУ-10 бархІ бетта планагІа 2314 эзар сома маьха де дезаш хинна балхаш 1309 эзар сома маьха мара даьдац.

Цу тайпара масалаш да хьалхалаттарий опыт кІезига Іомаечеи мела йоаржаечри кхьча йоккхийта гІишлошъяра организацеша а. Хьалха латта опыт шерра йоаржаяра из Іомаеши кІаштІтохаши хьалла система, дІаиаргйолча тайпара еш оперативни пропаганда хила а тІагІертта чакхйоахаш организационни болх хила а безза.

ГІулакх мистал аьлча, 95 гІишлой-монтажни организацеех 8 бетта балхий планаш шоай низаца кхоачашъяьяц 49 организаце. Цо хьахьокх гІишлошъяра даьхье долаш долча доккхийча кхоачамех хІоиз а кІаьла аьттехьа а биаза пайда эцаш ца хилар.

ТІехьаюсача организацеша цхьаза шоай лохача хьокхамаша шоай ланкхе латта организацеш — управленеш, трест тІехьаюкахьа юха улаш. Цу хана уж кІалхара яхац хьалха латтача царна нарарча организацеша а.

Хьалкаргъя вай, масала, «Чечингсельстрой» трест. Шоай низашца кхоачашдеш долча гІишлой-монтажни балхий бархІ бетта план ергача тресте гІолла 98 процент кхоачашйир. Карарча организацеша тийша болх баьб: балхий объемаш теттара лохьльча а оттаьь хинна планаш кхоачаш ца еш 18 процентагара 30 процентага кхачъача юкъегІа йитача а ПМК-101, ПМК-557, ПМК-921. ХІаьта а, тресте болх беш я хьалха латта коллективаш: 8 бетта план 116 процент кхоачашъяь ПМК-432, 111 процент кхоачашъяь ПМК-223, 106 процент кхоачашъяь ПМК-920, УМС.

БелгалагІа доал цхьакха масал. Шоай низашца балхаш дара оттаьь планаш дикка тІехкхоачашъяьй «Чечингушводстрой» гІишлошъяра управлене ПМК-1, ПМК-3, ПМК-4, ПМК-5, ПМК-11 коллективаша. Цхьабакъда, ПМК-2, ПМК-6, ПМК-7, ПМК-8, СПМК-9, ПМК-9 коллективаша, шоай планех лоагхІа а ца яь, тийша болх баьб 97 процент мара план кхоачаш ца яьча шоай управленена.

Цу бахьанагІа шоашта оттаь планаш кхоачашъяьяц «Грозтрубопроводстрой» яхача трестон цуьца нарарча № 2 а № 3 а йолча гІишлой-монтажни управленеши. ТІехьайисарашта юкъе яр кхы а массеха йоккха гІишлой-монтажни организаци а.

Цунца цхьана, гІишлой-монтажни балхий объем кхоачашъяр — из гІишлонхошъяра гІулакха цхьа оагІув мара яц. Ланке хьоахабаьча КПСС ЦК-ан СССР Министрий Советен сацамо гІишлошъяра даькъе шерда тьоккхамаш оттаду. Царех эттара лоархІамегІа бар — производственни мощностащи объекташи болх бе йолаялийтар.

Кийча объекташ болх бе йолаиалийтара заданеш кхоачашъярга хьежжа хургба гІишлошъеча организацей боахама гІулакхий беш бола мах, царна материальни стимулировани яр.

Цунца цхьана, материальни къахьегамеи ресурсаш кхомегІа дІа ме ухийт, эзакхагІа хул организацей пайда, хІаьта долче, материальни стимулироване фондаш а йоккхагІа хургья.

Нагахьа саина вай гІишлошъяра организацей балха хьоккхамаш цу хьисапегІа лаьрхІача, уж хІана укх соьхьата царна пайда болаш дац.

Белгала, укх шера 8 бетта оттаьча планагІа лаьрхІача тайпара чуІе дІа ца дуаш йисай иттаж эзараш квадратни метраш моттиг, общеобразовательни школашкара, деша даха ха йолача бераш учреждепешкара бІаьш моттигаш, укх шера хьалъяь яла езаш хинна дукха производственни объекташ.

Хоаш да, гІирсаш хьал на деш тІехьа доахача керттерча бахьанех цаІ капитальни вложенеш соа дукха хьалде доладаьча гІирсашка гІолла дІа-юха екъар долга. Алхха цхьам Нохч-ГІалгІай гІишлошъяра управлене цхьан ханна хьалъе йолаяьй 445 объект.

Капитальни вложенеш, материальни къахьегамеи ресурсаш дІа-юха йийкъача кІаштІехьдалац шера керте йистеяха езача объекташта уж тІаерлае. ГІишлош хьалъяреи объекташ болх бе йолаялийтареи нормативни ханаш толханяша йисац. ХІаьта из бахьан долаш хьалдаь ца доалаш юха шерага долха гІирсаш дукхагІа хул, дукхача шерашка цхьаккха пайда хьа ца луш. ГІорадича санна, дус дукха ахча.

Цу тайпара хирцахьа беча балхах хьахул гучахьа да. 1977 шу чакхдоалаш хьалъяь яланза йолча гІишлоний объем республике 356 миллион сома боарае, е капитальни вложеней бІарчача объемана ийсйича 121 процент яр. 1978 шу чакхдоалаш — 400 миллион сомага е 126 процентага дІахкьачар.

Укх шера а кхы тоадемадац гІулакх. Карарча шера хьалъяь яла езаш хинна дукха объекташ юха шерага гІорсья, хьалдаь даланза долча гІирсашка дІа а дахйта заттарга кхы а миллионаш сомаш.

КПСС ЦК-аси СССР Министрий Советои боахама механизм эргаькка тоаяра баьча сацам тІа белгалъяь гІишлонхой балха планировани ерий учет лелалрен кердача система дукха положенеш 1980 шерре а чакхъяха йолаяргья.

Боахама доал дара кердача системага довларо гІишлонхошкара хІапзе а дезз дІадех хІара производственни коллективе боккха кийчон, организаторски хьетама болх белга.

ГІишлонхошта хьалхашка, индустре къахьегамхошта хьалхашка а санна, керда торонаш хьаеллалу балха дикали производства эффективности лакхъяра, гІишлошъяра даькъера Іилма-технически прогресс сихъяра.

А. ТОЛУБАНОВ.

МОСКОВСКИ ОБЛАСТЬ. Толаме кхоачашду ше тІанйица декхараш еза-йоккха станокаш еча Коломненски завода коллективо. Комсомольск-на-Амуре ханал хьалха дІаяхьийтай цифровой индикаця а йолаш планшайба диаметр 8000 мм. йола карусельни станок. Иштта карусельни станокаш дІаохьийтай Ижорски «Волгоцеммаш» заводашта. «ЗТС-Коломна» яха марка предприяте ший продукци дІаухийтача дунен шоазтъа совгІча мехка дика йовзаш я. Заводо дІаухийт 15 метрал тІех диаметр йолча деталешта обработка ю йоккхий карусельни станокаш, тІехкийса «мастер - станокаш», тІехлакха дикал йола прессаш - ваманаш.

Кхо эзар гаргга коломенски станкостроителаша гІад а баха хьаллаьцал «Эффективноста пятилеткана — цхьоалагІча классагІйола оборудовани» яхача лозунгагІа болх а баш, машенашъяра отраслаша сихача боларца вай хилар тІе оборудованеш Іалашъяра тІехьа социалистически ях дІайолаелийна дань ихайкарал. 867 саго дош деннад ихе шера задания В. И. Ленина ваь 110 шу дуаз де тІаккхоачаш чакхъяккха, аьнна.

Укх шера завода ерригача производственни участникашка, хІара къахьегама коллективе чакхдаьккхар къахьегамца коммунистически гІулакх хилара тІехьарча болама керагІдьмавчуго тьожьата.

СУРТАШ ТІА: тІехиийса, шийна тара кхы йоаца кхаргкаш йоаха фрезерни «мастер-станок» кІаштІйоллаш латт.

В. ВЕЛИКЖАНИНА сурт. ТАСС фотохроника.

цун керттера, ши аспект теркал а еш:

— цхьа аспект: исторически къаман хьашташ а башхалолаш а теркал а еш шийн мехка политически вахерера парте хьал;

— дунен халкъашта юкъера аспект: коммунистий болхлой класса интернациональни бувзамаш.

Шаьшье а аспект шоайла айхха ювзаенна я. Шоай лоІамен цхьатарра бокъонаш йолчеи партешта юкъе мара тешшамен корта болаши гІулакхаш леладе йиш яц. Классови къовсама тура хьалаш дунен аренерча низий соотношенеща, машари социальни прогресси бахьанне лоаттабеча къовсамца хада йиш йоацаш болча вай деношка къаьстта шаьра гуш ба революционни болама къаман долчуни интернациональни чуни диалектически бувзам.

Коммунисташта бокъонца дола къаман хьаштаи — уж [illegible]

жуалехи буржуазии реформизмахи шийн лоІаме а кортамукъа а я.

Компартеш цу тайпара шоай лоІаме хилара буржуази раьза яц, цо-м дох «цхьа политически сектанство» олаш. Хоаш ма хиллара, коммунистий сектанташ бац. Из хьагойт дукхача мехкашкарча классови антимонополистически союзий политика.

«Дунен халкъашта юкъерча боареме» шоай лоІамагІа дац яхаш коммунистех бехкаш дахар севдукхьа дош да аьлча, из да дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама сектантски уллаш Роаркаир духьа. Цу хьакъехьа йийга позици лаьца я марксистско-ленински партеш, хІаьта из дІаяздаьй Европа коммунистически балхлойн партей Берлински конференце (1976 ш.) итогови документа тІа.

[illegible]

чІоагІлача классови позицеш тІа латт.

Дунен социалистически доацача даькъан социалистически котъаьнача даькъан революционни низаша вІаши гІо дар — коммунистий интернациональни солидарностах дІатада йиш йоаца хІама да. Цу солидарноста иах ховш лагадоагІаши да фашизмана еpa бе я дезда къоасам аггара хьалха дІабодабаь Испане турпала халкъ. Из дита бова Вьетнамея Кубан къахьегамхошта, Чиле, Уругвая Никарагуа, Гаите, Зимбабве, Намибе патриоташта, империализмана, расизмани диктаторски режамашта духьала къовсам мел лоаттабераша. Из сийлахь-боккха низ ба.

Дунен халкъашта юкъерча коммунистически болам ксаре а оагІорахьара чІоагІъюш боагІа, цудухьа коммунистий интернациональни идеяшеи гІуллакхашеи кхерам ІаьвеІ дунен буржуазена. Вай хана интернациональни солидарность алхха коммунистий [illegible]

Владимир ШУНДЕЕВ. (АПН).

ТХЬАМИКА КХЕДАР — ПАЙДАНЕ ГІУЛАКХ

Нестеровски станицера хьаара а ваьнна Алхасте хьалчуволача дадача кхашка бІаргагу баьде-баьццара лорашъ йола лакхи баьццаргІаш. Цхьайола лордаш ІажагІьяла йолеериай. «Заветы Ильича» яхача тха колхозерча Хутиев Махьмада кулгалдеча тхьамика деладеча бригада кха да из.

БІаьстан малхо лаьтта дІовхьалаьча хьалхарча денош ка парникашка тхьамкий ги дІаде доладу. Ги дІадийна 45 ди доллаца ца хаддаш балхаш ду парникашка: оттабаьча боарамагІа хи детт, оагаду ду, гербицидашца обработка ю.

Шоай гІулакх ховш а деладар дийна кхоачашдеш а ба укхаза болх бу нах. Масала, Ю. Гагиева лахчаш пхьара болхаш ду, И. Фаргиева Іуна лу хоикача баьцовгІашта. Иштта хІарана а ийшни болх бу.

Укх шераю колхоза тхьамика деладерий 13,5 гектара тІа дІанорГІал мара ца садее кхее кІаштІехьдалакхо. Цудухьа «Октябрьски» яхача фух йола гектара ..аш хилар уж Ножай-Юртовски районера.

Сонахьа норхІ гектара тІа кхедир цо тхьамика. Укх шера цу культура мах ка а хаина. 30 гектара тІа дІадийнад. ДукхагІа бола болх кулгашца бе безаш, дукха къахьега деза из культура хьалкхеяра.

Тхьамика кхаи тІа дІаде дела ха хьатІалттата беррига колхозхой эрабоал ца лоархІаме кемпаш чакхьякха. Тха боахаме тхьамика деладераш дукхагІа бараш вахаш ба.

ХІана тхьамика кІалхьаги йаьхьа лордаш чуэцаш латт. Из болх Іубрийнеи сарралъеи мара бац, хІана аьлча дІоахденача хана хорІа бІогора боаккхаш чІоагІа хьаж йоагІа тхьамкий лилех Зиамт, тхьамко деІ даьхьача хана. шоцна дІатед цар тхьамкий лордаш дукхагІа, дикагІа хилара новкъарло ю. ХІаьта а, цар хьеш кхай тІара йоІехьена дІайоаккхалал.

Колхозе тхьамика деладеш 36 дезал ба. Массане а болх дика бу. Царна хов тхьамикан шоашта пайда баргбола. Укх шера колхозе пачхьалкхена декхарда 30 тонн тхьамика. Цурах 80 процент цхьан ки- [illegible]

хедаьча колхозхошта дІалу, вож — колхоза. Планал совгІа тхьамика дехка хьаьнкача пайдах 70 процент колхозхошта лу.

Тхьамкий лордаш кхоалеева кІал йоккъаю. Колхозе тоъаш яц из доккъаду моттигаш — ерриге а ши кхоале мара яц. Цудухьа шоай кхоа кхоалеваш хьалъергйолаш материалаш тел болхамо тхьамика деладераша. Мел эша кхоалеш хьалъяра тоъаш яц шифер. Дукха къахьийгад колхоза кулгалхоша из лаха гІертаж, бакъда тІахая а из корайоагІаш яц. Хьийга къа зехьа ца дойтар дукха шоай цІех тховнаш тІа кІал тхьамкий лордаш йокъаеш ба колхозхой. ХІаьта из итта гІулакх а дац.

Укх шера-м фуннагІа даь а бойтаргбац оаха кхебаь хьуьнъам. ХІаьта дІахо колачо хана тхо тхьамика дукхагІа дІаде доладелча фу де деза? Тхьамкий лордех кепаш ю прессаш а тоъаш яц колхозе. Пачхьалкхено 15 килограммал яйгагІа йола кеп дІаяцац. ХІаьта боахаме йолчарна иштта йоккха кепаш хьае низ тоъаш бац.

1957 шера деза ва Хутиев Махьмад цу боахаме болх беш. Тхьамика но деладу вохкІагІа шу да. Цу юкъа из деладара дикка опыт Іоамъяь во. Цунца болх беш, цун кесагал совгІа, доккхагІа дола кхо бер а да.

— Цхьаитта бер да са. Вожаш а шоаш доккхий хилча тхоа новкъостала доагІаргда, хаaш — доккхалдеш ва биргадыь.

ДикагІа бола тхьамика деладераш ба: А. Хутаева, Х. Бокова, М. Евлоева, Р. Галаева, кхьбараш.

Тхьамика пайда луш гІулакх да. ТІадоагІача шера тхоай боахаме 60 гектара тІа дІайогІа тоъаргболаш расса- [illegible]

І. БИТИЕВ.
Сунженски района «Заветы Ильича» колхоза председатель.

Доазол дехьара

Австри. «ООН городок», иттта оаз Дунай аьрдехьарча берда йисте хьалъяьча Венерча Дунен халкъашта юкъерча конгрессий центрах. Цун архитектурни комплекс къаьстта ший тайпара конфигураци йолаш я, хІаьта цуьна чуйоагІа бетонах, металлоконструкцех, кизагех хьалъяь массеха здани. Укхаза дІаиийсъергья ООН массеха организаци.

ТАСС фотохроника.

КОГА ГІИРС БЕЧА ПРОМЫШЛЕННОСТА ДОАЗОНАШ

Дунен тІа эттара дукхагІа кога гІирс а ахфабрикат а хьаеш экспорте дІаухийташ хургья кастта МНР. Улан-Баторе хьаеш латт шера 5 миллион пар кога гІирс хьаберг-бола комбинат. Чехословаке новкъостал а деш хьалхьача комплекса предприятеша хІанзлехьа болх бу. Укх шера хьахарча ах шера шевретоан заводо 300 эзар тутрика плана совгІа продукци арахийцай. ЧССР новкъостал ду кога гІирс бе ховргдола кадраш кийчъеча а Чехословацки профессионально-технически училищашка деша вагІа монголий 350 зІамига саги йоІ.

(АПН).

АПН корреспонденташа хоамаш ду

НИКАРАГУА: РЕВОЛЮЦИ ЛОРАЕШ Я

«Никарагуа оаз» яхача радиостанце Марио волча со веча машиннаца шиё аргІанарча комментарешта кепатохаш вагІар из. Машинка тешц яр. Массехи бутт хьалха Марио «Сандино радио» яхача партизански радиостанце комментатор а диктор а волчи хана мукъаьнкхача Никарагуа цхьан районе из непатохаш вагІаш сона бІаргайна машинка хила мегар ца.

Таханара статья яр Чиле 1970 шера сентябре Халкъа цхьоагІоно яьккха Іаьдал президентага Сальвадор Альендега кхьача ийс шу дизара хетаяь.

ХІанзара Никарагуара хьал ийс шу хьалха Чиле хиннача ситуацеца вІалла тара дацe а са доттагІчоа ьорадоагІа шиё комментарена юкъе дахьа вІашк тарде йиш йола хІамиз.

Сона бІаргайро «Никарагуа оаз» яхача радиостанцена гонахьа хьалъеш латта бийсша йийтта ца Іеш цхьайолча хана дийнахьа а террористаша чуеттача топех лерадуш хьалъеш латта чІоагІале. Наг-нагахьа ювлаш е юкъ-юкъе дІа-юххеттош топаш хоз хІара буса Манагуа центре. Къычa мехкашкара журналисташи къаман возрождене сандинистски правительства цхьабола министраши бахача «Интерконтиненталь» яхача отела юхе а.

Нагахьа бийса дІайодаш саг ца вуаш. Уж довиаш дераш ба бовда ца кхуваш биса е лаьрхІа Манагуа юхебита сомосистски оагІув хьаллоацараш.

Хоаш ма хиллара, хьалха хиннача диктатора къамал гварде пхи эзар член Гондурасе сецав. Майаме сайца багІарех бола контрреволюционни кубински эмигрантех нах а царех дІабеттал яхаш лоамаш ду. Къыча наьгъаш а гІолла США-ра терз а Гондурасе кхоач. Самосисташ кийчбелгеш царна терз бе деллилгеи, баьъдеш ма хиллара. Гватемале а деш да.

Диктатора оагІув хьаллоацарех эзар совгІа саг Манагуарча кхьча мехкий посольствашка сецав. Итташ эзараш секретараш - информатораш, шийсагІа аьлча Самоса хиннача къайлатІарча полице аьхдаш мехка гІолла дІабаьржаб юхейисача контрреволюционни элементех дІанхета гІерташ.

Уж хьаллоацараш а 1973 шера сентябре Чиле Халкъа цхьоагІон правительство йохае Пиночета фашистски хунтана новкъостал даь США реакционни низаш да. Цу низашта чІоагІа лов сандинистий къаман болам бохабе а, нагахьа санна шоашта аьттув болаш моттиг нийслой.

Ийс шу даьннад Чиле Халкъа цхьоагІоно нотало дьккхача хана дена, ялх шу — чилийски реакцеи американски империализмаи чилийски революци цІийла яхийтача хана дена.

Никарагуара 1979 шера сентябри Чиле 1970 шера хиниа сентябри дукха башхалонаш йолаш ба. Мехкаш а дац цаІ шоллагІчоа тара. Цар халкъаш а тайп-тайпарча наькъашка гІолла даьхнад коталонга. ХІаьта США-ах аьлча, из а хьалха Чиле санна шиё тийша болх гуччакьа лелабеш яц. Бакъда, американски империализма чулоацам хувцабенабац. Цо чакхдаккха лерхІар а хьалхагІа лийрххІар да — революци дІаяннхар.

Гой цудухьа Марио непатохача машинкана юхе улл патронех йиза автомат. Массехк бутт хьалха Марио «Никарагуа оаз» яхача правительствени радиостанце болх беш а воацаш подпольни партизански «Сандино радио» болх беш хиннача хана санна. Сандинистски революци ше лорае кийча я.

1979 шера сентябре 1970, 1973 шерий сентябре Чиле хиннача событех Манагуа правительствени радиостанцена статьи язъеш воалла сандинист — из символични хІама да. Наьха цІий Іохийташ американски империализмо Чиле оттадьчо, реакци лийрхІачох ерригача Латински Америкера революционни процесс а сацае езаш яр. Никарагуански халкъо дІахьекхад империализмои цуи халкъархошеи шоашта хьалхашка оттадьар царна кхоачаш дулургдоацаш декхар хилар.

БОРОВИК Генрих,
АПН спец. корр.
Манагуа.

Фински калейдоскоп

СОВЕТСКИ ЗАКАЗАШ — НАХА БЕ БОЛХ ХИЛАР

Ахка юкъехкьачача хана Турни яхача города гаьна йоаццаш уллача Пансиорча «Балмет» яхача акционерни общества судоверфа «Судоимпорто» СибарегІен хиите заказ даьча 14 кемах хьалхардар хьалдаь даьккхар. Верфа викало ма-аллара, цу серех долча заказо 1981 шерага кхачалца персонала бе болх хилийтар.

Фински кемашта заказаш дукхагІа деш хилар белгал а доаккхаш, хельсинкски газеташа дувц советски заказий лоархІамах. Алхха укх шера Хельсинки, Турку, Раума городий верфашка СССР-а лаьрхІа хьадеш да «хий-форд» яхача классах дола 5 кема, бекъа мухь дІакхухьа 5 кема, хи тІа гІолла лела кхоъ мехидаьтта буровой платформа, кхьдараш.

«МОСКВА-ХЕЛЬСИНКИ» ЯХА СБОРНИК

Хельсинке кулгаш ядаьд цхьан оагІорахьара города муниципалитета, вокх оагІорахьара Моссоветеи СССР писателий Союзеи викалаша шин метала «Москва-Хельсинки» яха сборник арадаккхара хьакъехьарча соглашенена. Шоайла вошал леладеча шинна а мехка столицашта хетадаь да из. Москвах йолча очерки авторш хургба финнски итт писатели журналисти. Хельсинкех яздергда цар советски коллегаша. Сборника автораш хургба Вейо Мери, Эйла Пеннанен, Марья-Леена Миккола, Арво Сало, Ю. Нагибин, Ю. Трифонов, Р. Рождественский, Б. Далматовский, Л. Карелин, кхьбараш. «Московский рабочий» яхача издательстве арадаргда из книжка.

ФАТАГЕНАЦА ВОЛХ БУ МАШИНО

Усикаупункерча автомобильни заводе серийко арахеца йолаю «СААБ-99 Петро» яха легковой автомобиль. Финлянде арахецача массезарча «СААБ-ах» из белгала я цун двигатело бензинаца баь ца Іеш фатагенаца а болх беш хиларца. ГІаьхкача хана цу тайпарча 50 машина даьча тохкамаша хьахъекхар уж тешшаме болх беш йолга.

Машина ши бах я. Электронни устройствас регулировка ю карбюратора чу бензи е фатаген Іочуйлахийтара. Шийла двигатель дотабеча хана газа педаль дІахийцача хана бензин Іочуйлода. ХІаьта автомобиль етта йоаначa хана цилиндрашна фатаген ІочуйдоагІа. Приборашт тІа йолча шита тІа доагор хувцаеш рычажоки моторо бензинаца е фатагенаца болх бу хьахьокха сигнальни лампеи йоаллл.

Ю. ХИЛТУНЕН,
АПН корр.
Хельсинки.

ГДР. Ер сурт даьккхад Варнемюнде — ГДР йоккхагІчу верфе «Варнов-верфь» — республикан [illegible] за хьалду ГДР-а, кхьуча мехкий торгови флота тІеходика кемаш. Доазол арахьара йоккхагІьярех верфай заказчик а Советски Союз. 22 шера [illegible]

Сурта тІа аьттехьа туш дар «Адмирал Ушаков» яха укх шера хьадаь воркІлагІа контейнеровоз да. Из кердача тайпара кема [illegible]

АДН — ТАСС сурт.

ПАРТГРУПОРГА ГIУЛАКХАШ

«Красный молот» завода мехкадьтта аппаратурин цеха-шоллагIча участке сварщика Юрчук Василий Ивановича болх бу ткъо шу дахьнад. Юкхьайна ученик волаш хилар, хIьата хIанз сварка яра воккха говзанч, масийхой хьехамча ва. КхоллагIа шу да СССР Лаккхехьарча Совета депутат Рыженков Николай Георгиевич корте латтача бригада профгрупоргалла вIаштта хоржа.

Дукха ха йоаццаш шера ше бьча балха отчет елар Василий Ивановича. Новкъостанга дуаца хIама дар цун. ЗIамигача диаметрах йола мехкадьтта аппаратура арахеца специализированни участок дика доархIаю производственни планаш социалистически декхареш. Минеральни удобренем арахецача предприятена эша оборудовани кийчъяра шера задани хьалхарча квартало кхочашйир цун коллективо. Укх шера заводе ярхIача яхье хьалхара моттигаш яьхай. Бригадера виъ сага — бригадира Н. Г. Рыженкова, профгрупорга В. И. Юрчука, сварщика В. Н. Гужвай, мастера А. И. Зиновкина суртах заводской сийлен Улга тIа хьалтеха доахк, вке болхлочох сипай «профессех дикагIа вар» лха цIи. ХIьта бригадерча виъ сага, цу дахьке профгрупорго а ваш, пятилетка диъ шера план кхоачашъяь. Профсоюза хIара член общественни декхар тIадилла ва.

Профгрупорга даим новкъостел ду къахьегам лорабарен техника кхерамзлени общественни инспектора А. Сухова, культорганизатора Д. Дмитриева, халкъа тIахьожамхоша, хьехамчаша.

Василий Ивановичи вIхха бувзам латтабу участка доккхагIволча мастерица В. С. Ахмидовица, бригадирица Н. Г. Рыженкоца, партгрупоргаца А. А. Сасикова. Масала, партгрупорген профгрупорген цхьана оттаръ болха план я.

Коллектива хIара бетта дIаране лелаьча яхьа итогаш ю. Бригадо яхь лелаю коллективаш мил болаш й, цудукъа алхха план кхоачашъярех чакхдалац гIулакх. Котъяьнна коллектив белгалъеча хана теркалду продукци дика е ю хилар, болх бу моттигаш лостам болаш лелаяр, рационализаторски балха юкъе дакъа лацар, смежни профессеш карагIъяр, хьехамча лелалдар, къахьегамен технологически дисциплина телха ца яр, техника кхерамзлен правилаш нийса кхочашъяр, кхы дараш.

Цехе а заводе а дукхаза керда инициатива дIийоладьй цу бригада. ХIьата укх деношка сквозной звеньяш юкъейоалаеш я из. Цо торо хулийт балха ханах кхы а дикагIа пайда эцийта. ХIьата из керда хIама кхыча коллективаша шерра хьалхоаш а латт.

МоллагIа декхараш цо кхоачашдой а, эггара хьалха махаца болх бе безаш ва профгрупорг. Цудукха йо дагий йоакхо ю сага, цун болх а салоIийта а дикагIа вIаштIехьдаккха гIерт, къахьегам лорабарен техника кхерамзлени бокъонаш нийса кхоачашъярга хьеж, болхлой хьашташ Iалашде гIерт.

Цхьабакъда, хьалхалаттача бригада балха юкъе а да цхьадола кхочамбоацараш. Царех дийцар пленешка къамьлаш дахча котельщика А. Сухова, мастера А. Зиновкина, кхычар а. Бытовкашка гоття л. тоъаш яц цхьайола инструмент, смежникаша хьатела деталаш бран йолаш хул.

Балха дика мах а бахь, бригада членаша шIаьккха а профгрупоргалла хоржар В. И. Юрчук. Сий даккха аттa дац, из ховш ма хиллара, хьинарега къахьегамца, дикача тIулакхашца мара доакхалац.

К. ТИМОФЕЕВ.

Советски Iаьдал дахьнача хьалхарча деношка дена Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша мехкадьтте доахачен из чакхдоахачен промышленноста предприятешка реконструкци яра балхаш шерра дIадоладир. Халкъа боахам юхаметтаоттабаргеи дегIабаргеи хьежока дукхагIа хьалъе езаш хилар социально-культурни объекташ. цах чубаха цIенош.

Цудукха граждански гIирсашта проекташ уттаяра лаьрххIа проектни организаци вIашагIйоллайа ергйоацаш кр. 1929 шера «Севкавкоммунистрой» треста проектно-сметни бюро ларда тIа хьайир Грозненски горсовета коммунальни боахама отдела стройсекторера проектни контора. 1938 шера цох хилар «Чечингпроект».

Ше вIашагIъоллача дена Сийлахь-боккха Даймехкa тIом дIабаьлбаьллалца проектни организаце йоакха йоацача коллективо, квалифицированни кадраш кхоачаш йоацаше республике хьалдецу дахьтта цах чубаха вIенош, коммунальни, социально-культурни гIирсаш проектни документацеца Iалашдара Iалахьмате дукха болх бир. Цу хана цун проектех хьалдир Первомайски улица тIара специалистий цIа, № 2 йола бани, №№ 3, 5, 7 йола школаш, № 1 йола городской поликлиника, Р. Люксембурга цIерагIча улица тIара дукхаза вIаштIардаь цIенош, дукха кхыдола гIирсаш.

РСФСР Министрий Советех НГIАССР Министрий Советех соцамаша хьекжа 1964 шера «Чечингпроект» республикански проектни контора «Чечингражданпроект» лха проектни институт хьайир.

Цу хана денз вай республике а кхыча областашка а Iалахьмате дукхача гIирсашта проектни документаци кийчдаьд институто. Института проектагIа газификаци яьй Грозненa, республика юртанга, кхыдачьа.

Къаьстта дукха хуоцамаш кхинид институто укх тIехьарча хана. ХIанз «Чечингражданпроект» институт жилищно-граждански коммунальни гIирсашта проекташ уттаю вай республике керттера проектни организаци я.

СУРТАШ ТIА: институти здани. ДикагIбола проектни болхлой (аьрдехьара аьттехьа) Н. Елисеева, Х. Дагуева, Е. Соловьева, О. Путилина, Л. Данилец, Е. Леухина, Р. Коновалова, З. Вазникова.

И. ПЛИЕВА суртащ.

БЕЗА ХЬАЬШИЙ БАЬХКАЧА

Шоайла дукха тийо-тайнара культурни гIулакхаш леладу Нохч-ГIалгIайчено Венгрерча Комаромски областаца. Творчески делегацеш дIа-юха ахийтар я вIашин цхьана лелаечa гIулакхий цхьа форма.

Укх деношка Грозне ера вонал лелаеча мехкара делегаци. Цунна юкъе бар болхлой, юртбоахама къахьегамхой, студенташ, дешархой. Уж берригаш а художественни самодеятельноста доакъошхой ба. Делегаце кулгалхо я Комаромски облисполкома культурай просвещенех отдела заведующа Ласлова Харшани.

ДоттагIий бокхарах месаш а церда, сагъердаме, гIеза цIей хул вайна. Безаме хилар аэродроме вIашагIкхетар. Зизашца, белаш, маршIабетталуш тIаййцар дукха беза хьаьший.

Венгрерча хьаьшашта маршалхабар республика культура министр Р. А. Сайханов, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета председатела заместитель Т. У. Махмудхаджиева, культурай искусстваи болхлой.

Селхан уж тIаййцар Грозненски горисполкоме. Горисполкома болхлоша города историех, цун езача моттигех дийцар доттагIашта. ТIакха хьаьший хилар республикански краеведчески музее, городе гIеллаа экскурси йир, Нохч-ГIалгIайчеах долча фильмашка хьежар.

Талан Венгрера доттагIий Назрановски районе хургба художественни самодеятельноста концерт оттадеш. Хьаьший иштта Шелковской, Наурски, Советски, Ведено районашка а хургба.

Хьехархочун балха экзамен

Хьехархочох лаьца къамьл дечи хана каст-каста вайна хоз «алат дIадуваш вар» цох оалаш. Хьехархо — алат дIадуваш вар... МаIан кIоарга долиш на уж дешаш! Массе хана вIаштIехьдалац хьехархочун шийн кулгаца кхебаь сом бIаргаго. Из дахк ва цун балхе эггара керттера дар, халагIа дар. Дийша ваьлча дика аттестат хьаьцаро къоастадац дерригa а. Фу сагa ва, фу хьаькъал, хьаштаи делаш ва хьехархочо хьийхар хьахьожхаргда алха вахаро. Вахар — хьехархочун къахьегама экзамен я.

Е статья язъе сона дагадоккхийтар вахаро моллагIдола ча мутIареча хIамаех цаI да: Карабулакерча № 1 йолча юкъерча школе укх шера ит класс дьакхача Хибриева Лейлах Нохч-ГIалгIай пачхьалкхен университета кхыча мехкашкарча къамий меттаи Iомадеча факультета студентка хилар. Массаза а хулаш дола хIама да... Дийхьог!? Пхелаьгiча классе английски мотт Iомабе йоалала дена кийчлуш яр Лейла цунга. Школе дени багIачарна йоагIа программе Iомаьл Iалар ва Магнитофонаш, пластинкашка, школьни библиотеке английски мотт Iомабечарна долча книжкашца болх бора цо. Мала вар Хабриева Лейлай английски метта белам тIабахийтар? Из ярцун хьехархо В. Н. Тангиева. Ткъо шу сонгIа ха я из Пятигорски кхыча мехкашкарча къамий меттаи Iомадеш институт чекхъяьккхе. ХIьта дена Iомабу цо Карабулакерча юкъерча школерча шийна безаше английски мотт. Из мотт чIоагIа доархIаме хилар ца хетадеча берашта дукхи дуьцу В. Н. Тангиевас дешаш, полиглотех лаьца, дукхи меттаи Iомадара лоархIамах.

«ТIачулхаш и», — оал цох моххачар. «Нийсо еш я»— цол къахьего лоечар. Бакъдуй уж. Нийса деш хул цо дуттаргдоаш лц иа. Натахьа санна хала кхеташ бер хуле, шийн ха ца къовсаш цунна хьехаш ягIа.

— Е бол во баьб Iа, хьехархочун по чун вай школе хьайех хала лац — йоах В. Н. Тангиевас. — Кхыча тайпара оттаe еза шийн балха система. Бера теркам лакхберзбо ю книжка ас, и кринкоя а дига, цо шига болх мищта бу хьажа еза.

Ше ма яххаре бу по бола. Цун урокаш дика вIаштIехьъяьча шийн кулгаца хьаьн гойтаргa пособеш а йолаш хул. Вайна ма хаьра, урок — эггара керттера форма я дешаш хьехаяра, кхета баларо хьехархо... Пайдар йоалаш цхьаккха минут ца йоаш. ДIалла тема дийца еш, юха из карладаргдолча бера кхетийта... шийна болаш п. В. Н. Тангиевай хIара урок.

Ца педагогически къахьегама йоакха говзан хилапах ва тешаду цхьан хIама урока тоахам боал хьехархочо шийна нийса а лаьххIе дешархочунна къамьал доадихила, хIамах дика кхеташ вола урока доакъошхо цунах вича.

— Педагогически балха юкъе эггара керттера дар бера дега дIоагIа захар да. Цун хьал а хьашташ а довзар, цох сег лархIар да — аьхаш дуьй В. Н. Тангиевас.

Хала дий из? ЧIоагIа хала да. ХIьта иштта халонех ца лоархIавича фу хьехархо дул цох. Дагадох вайна дIадаха деза керттера педагогически тIалаташ «бераш кхетам балара объект мара да лархIар» яха А. С. Макаренко дешаш. А. оалар цо, бераш дийна нах ба, цудухьа новкъостий лархIа беза церех. цар бокъонаш декхарши теркал а деш.

Тахьаь ииъ шу дIаденнад В. Н. Тангиевас берашта, из IIал мел югар а цунга тIайгIо мел яйтар а бераица дуладенна да. Хургдац хьехархочоа дикагIа сомгIат ше тьяйхача берех чийн залия, вай общественна белача тайпара бола нах хилараI.

Иштта я из. В. Н. Тангиева. Из хьехархо мара ма. БелгалогIа ян ва совгIаташ. Дале а, цунна тIехьа да лаьхка бархал Хьехархо — олат дIадуваш ва. Лаьттах бахача фийто алат ду. ХIьта керда хьувкъаш хургба. ТIакха из санна дикача хIамаш цо шийн берриге из тIаберзабаь сег вай мехка массаза а хинна сий лакха долаш.

М. ФРОЛОВ,
РСФСР школа заслуженни хьехархо.

ХЬЕХАРХОШТА ДОЛЧА НОВКЪОСТАЛА

Вай республике идеологически кадоаш кийчъяра чIоагIа новкъостал ду А. П. Чехова цIи йолча библиотека болхлоша. Укх деношка цига хилар Л. И. Брежнева «КПСС идеологически балха актуальни дешаш» яхача цун толамах дола книжках лаьца Iилма - практически конференци.

Из юртарча школай историе литературай хьехархошта лаьрхIа ба яр. Цу книжках идеологически болх бечарна барбола пайда, цун доархIам бовзийтаи къамьал дир Л. Н. Толстой цIерагIча Нохч - ГIалгIай пачхьалкхен университета доцента Н. О. Кавепа. Шийн доклада юкъе цо доладир хьехархошта дола методически хьехамаш. СоагIанчарча хьехархочо М. О. Газагажевас «Дунен халкъашта юкъера машар бахьан доттабу къовсам» лаьча доклада тIа дийцар ОСВ-2 договор оттадаран ноакъаьта Л. И. Брежнева юкъединхьача доккхача дахьах.

Иштта иккъ 3 дукха доархIаме дешаш гIеттадир конференце хьехархоша Г. Х. Булатханова. Т. Н. Шахбулатова. [illegible]

Конференци кийчъеча библиотека болхлоша Е. П. Шанкас, Л. А. Яндарова, Т. С. Пупанова. Цар дийтар конференце доккха [illegible] «Партеца а халкъаца а цхьана» Л. И. Брежнева [illegible] «Юхаденалар», «Целина» [illegible] произведенеш [illegible] книжни выставка.

Б. ГОМКОРТИЕВА.

ФЕ ХИЛА

ЦаккъагIа лелара Правилаш тIа транспортни средстваш бIарг ца лехкаш ма йита аьнна доллашехьа а, дукха водителаш кафешта, тикашта, кинотеатрашта, почташта хьалхашка бIарг лоцкаш сег воацаш машинаш а лоаттийташ даIух, цу тIа зажигане чIега чу дIоагIа а даллийте.

БIарг лакха сег а воацаш автомашинаш лоаттийташ болча водителех хIаране доггдоаха хургда цхьаь минута ваха вогIача юкъа чу а жайна ко бе долла-м сага кхуургдацар аьнна.

Иштта хиийта хила деза грузовой автомашина водителa Казбеков Дукавахийна а. «Турист» яхача кафе чуъвр дая дега хиппача цо бIарг лакха сег а воацаш латтийтай автомашин. Цунах сакхийнача ВалэргатIарча Индербиев Адама машин лалла дог этад. Машин лалла боккъо йоацаш ца ховш ше волашехьа а, машин хехка водача цо массехк километр гаьна а налалехьа кувста чу а кхесса гIайIалгIайнькхай машин. ХIьта из ше чIоагIа лозаваь а волаш больнице вихьае.

Иазамо харцалъара хIама даьд грузовой автомашина водителa Е. Мещеряковa я. Гражданина Басьян Анатоле бIарг лакха сег воацаш пита латта автомашин хехка водаш. Кирова цIерагIча поселке наьха цIеношта тIатехай из.

ДIако йодаш я «Хьаккхаш — берашI» яха Еррисоюзни рейд. ДIадахача кIиргагIа хиннарий анализ еш, ала мегарга: аварешка 7 бер лозадаьд. Наькъашка цу тайпара аварешка хилара бехке бераш керттерча дахкъе, бакъдар аьлча, кхьаметтел рейд йолча юкъагIа а транспортни средстваш сов мукъа хийца лелаеш бола водителаш ба.

Малгобекски юрта боахама управлене доалахьарча автомашина водителa Гарсов Башира Доланова йодача никъагIа водача хана хьаьн бера тIатехай машин. Бераша цхьаннха тайна гIо-новкъостал ца а деш, бехке ца хулаш вIаIхара валар доггдоахаш хатар хиппача моттигера техха дIаваххав Б. Гарсов, хIьата а цинй хапиятын дахьнача оацио хьалехав из. Цун дон следственни органашка дIалургдолаш да.

ДIадахача кIиргагIа 36 авари яьй республика наькъашка, 5 сег ве а кулаш, 34 сега чоананзa a еш.

Нохч-ГIалгIай АССР МВД Госавтоинспекци.

ТЕЛЕВИДЕНИ

15 СЕНТЯБРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — IуIранара гимнастика.
9.05 — «АБВГДейка».
9.35 — «Дай—воаной хьаша».
10.05 — «Инспектор Гул» яха телевизионни художественни фильм. II серн.
11.15 — «Брянск» яха телевизионни документальни фильм.
11.30 — «IуIранара почта» яха музыкальни программа.
12.00 — «ДикагIа дола товараш дукхагIа».
12.30 — «Спортлото» тираж.
12.45 — Московски Кремла архитектура. «Ненаш а бераш а».
13.15 — «Котаж кьахкараш». Фронтовой доттагIий клуб.
14.30 — Керданаш.
14.45 — «УникIено». Iилманчо-популярни программа.
15.30 — «СелаIаз» яха халкъа творчества телевизионни программай Дунен халкъашта юкъера кхоаллагIа фестиваль. Шаска.
16.00 — «БIовгагушар — тешаладар».
17.00 — Мультфильм.
17.40 — Шун кисьмех бола музыкальни программа. Хьуна баьлла Дента.
19.00 — Футболах бола СССР чемпионат. «Динамо» (Тбилиси) — «Спартак». Тбилисера трансляци.
19.45 — «Правда» газета политически обозревателя Ю. А. Жукова дунен хаамашта хьажача бола беседа.
20.30 — Малеш даьй Дин Рида.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Кинопанорама». Ихсиркъача — кердадараш.

II ПРОГРАММА

9.00 — «Дахьала хьада кино» яха документальни фильм.
9.30 — «Вай сомий бер».
10.00 — «Эрсий хьамеал».
10.30 — СССР Кубок наькъара тенга тIаьхи тенисах бола цаь.
11.00 — С. Островски «Поэзи».
12.50 — Цирки арене.
13.35 — «Къонал» яха студи.
14.10 — Х. Нурадилова цIерагIча театра «Бож-Iаьла» яха спектакль (эвлей метлаш). Телевизионной хьавала. Записанa.
15.30 — Хоккейцирал.
16.00 — Халкъа даимнаш.
16.10 — «Бахьала бокнча белам» яха телевизионни дукхасеринни художественни фильм. Полькан Францен телевидене цхьана арахийна фильм. «Санкт-Петербург вIашагIаьстар» яха кхоалагIа сери. «Пильцаш» яха йиалагIа сери.
18.00 — «Наьна школа».
18.30 — «Пламя» яхача вокально-инструментальни ансамбли исполнени.
19.00 — «Красна Пресненрча Московски кагирхой театрех — студе дола «Леррига а бера хана дена дIаладлау» яха телевизионни документальни фильм.
20.00 — «Бийса дахьала тийла шун, бераш!»
20.15 — «Музеяшкар выставкашкар залашкеш «IIрада», «Изобразительни искусствашв физкультура 4 спорта» яха Еррисоюзни художественни выставка.
20.30 — «Фортепиано. Концерт, концерташ».
21.40 — «Шера нахьаш» яха телевизионни дукхасеринни художественни фильм. ПхьалагIа сери.

16 СЕНТЯБРЬ
I ПРОГРАММА
ХЬУНА БОЛХЛОЧУН ДИ

8.00 — «Ха».
8.40 — «Зарядка е дIадотта».
9.05 — Глинка произведенешкара концерт. Ленинградера передача.
9.30 — «Тургаа бетта сахьат».
10.00 — «Советски Союза гIулакх деш ва».
11.00 — Мультфильмаш.
11.40 — «Тахан хьуна болхлочун Ди да».
12.00 — «Музыкальни киоск».
12.30 — «Юртара сахьат».
13.30 — Мехкаш ший доIамах хилар дIайовхаьллача дента. Кинопрограмма.
14.10 — «Театральни спектакль». Корнейчук. Малий Бронецра Московски драматически театра «Платон Кречет» яха фильм-спектакль.
16.25 — Бера залин халкъашта юкъерча шерага. «Советий исаяш пионераш» яхача документальни фильма премьера.
16.45 — «Кинокъавхора клуб».
17.45 — Мультфильм.
18.00 — «Дунен хальхашта юкъера панорама».
18.45 — «Илан-79».
19.15 — Довзургдоцш чиновенташ. «Цхьа шера ийс ди» яха художественни фильм.
21.00 — «Ха».
21.35 — Юрта къахьегамхой кхелла дола концерт. Пиестаьнна — кердадараш.

II ПРОГРАММА

9.00 — Хьуна болхлочун Дента дола документальни фильмий программа.
10.10 — СССР Кубо... наькъара тенга тIарча тенисах бола яхь.
11.10 — «IуIранара почта» яха музыкальни программа.
11.40 — Къонача хьехамочун Ленинградски театра «Ше шийн хоалаш лайна виса» яха спектакль.
13.45 — «Кхерам боацаш дIалада лелар».
14.15 — «СелаIаз». яха халкъа творчества телевизионни программай Дунен халкъашта юкъера кхоаллагIа фестиваль. Шаска.
14.45 — «Дай—воаной хьаша».
15.15 — «Телестадион».
15.45 — «Юрта художникаш бахь» яха телевизионни документальни фильм.
16.05 — «Хьа горизонташ».
16.35 — Композиторна А. Хачабекова вIаштIехьнар.
17.05 — «Бахьала бокка белам» яха телевизионни дукхасеринни художественни фильм. Польша а Франце а телевиденешта цхьана дахкахи фильм. «Освобождени» яха вералагIа сери.
19.00 — «УздаIено». Iилманчо-популярни программа.
19.45 — А. Бабаджанян. Фортепианона йола бий пьеса.
19.00 — Футболах бола СССР чемпионат. ЦСКА — «Крылья Советов». Перерывах — «Бийса дахьала хийла шун, бераш!».
21.00 — Советски композиторий произведенешкара симфонически концерт. Д. Шостакович. ВаьхаллагIа симфони.
21.00 — «Ше тIехьара ди» яха художественни фильм.

КАГИЙ НАХИ МЕХКАРИЙИ!

Академика М. Д. Миллионщикова цIерагIча Къахьегама ЦIеча Байракха орден лелаева Грозненски мехкадьтта институто дIахойт лаккхерча технически дешара заведенешка деша болхараштa лаьрхIача сайранарчеи заочнии подготовительни курсашка деша дIачуэцаш хилар.

1979 шера октябре дена 1980 шера июне кхачалца болх беш хургйолча подготовительни курсашка ладувгIаш бараш кийчбергба лаккхерча дешара заведенешка деша оттара **математиках**, физиках, эрсий меттех литературах дIалуш йола экзаменаш дIаялара.

Курсашка дIаэц вахa моттиг моллагIа яле а юкъера образовани йолаш вари итталгIча класса дешаш бола дешархойи.

Сайранарча курсашка занятеш хургья зIира кхоаза 18 сахьати 30 минути дьлча дена 21 сахьати 45 мину ти ялалаца.

Заочни курсашка ладувгIаш бараш методически указанешка хьежжа контрольни балхаш дIаухийтаргда. Кхоачаш а дахь институте юхадахкийтачa болхашта рецензеш язъю.

Подготовительни курсашка деша воагIачо хьачуяла еза: института ректора цIерагIа язъяь ойтаьча образецагIа йола заявлени, 3х4 размер йола 2 фотокарточка, деша вагIарах дала деза ахча дIаденна квитанци.

Деша вагIаш мел йоаккхача хана лаьрхIа дIалуш дола ахча (18 сом сайрийнарча курсашка 12 сом заочни курсашка) моллагIча почтови отделене гIолла хьалойт укх адресагIа:

364056. город Грозный, Госбанка Нохч-ГIалгIай республикански контора, расчетни счет № 14125 Грозненски мехкадьтта институт.

Документаш хьачуэц оршот, кхаьра, пIаьраски деношка 17 сахьат дальча дена 18 сахьати 30 минути ялалаца 407 номер йолча аудиторе (дешара керда корпус).

Курсий адрес: 364002, город Грозный, проспект Орджоникидзе 100, Грозненски мехкадьтта институт, подготовительни курсаш. ХIама хатта безам болчо телефон тоха укх номерах 936—146 (курсашка болх бета хана).

КАГИРХОЙ ТЕРКАМГА!

№ 12 йолча Грозненски профессионально-технически училища дIахойт 1979—1980 дешара шера укх специальностех деша кхы тIа кагирхой дIачуэцаш хилар:

1. Пекарь, бод кийчбер, бод нийсбеча машинай машинист. Дешара ха 10 класс чакхъяьккхараштa 1 шу, 8 класс чакхъяьккхараштa — 2 шу.

2. Карамельщик, варщик (заверточни машиний машиниста болх бе а ховргдолаш). Дешара ха 8 класс чакхъяьккхараштa 2 шу.

3. Шурийна пастеризаци еш из шелъени йола аппаратчик (сепараторщика-шурий продукци нийъечун болх бе а ховш). Дешара ха 8 класс чакхъяьккхараштa 2 шу.

4. Колбасни изделей формовщик. 8 класс чакхъяьккхараштa Дешара ха 1 шу.

Деша вагIача хана хургйолча материальни Iалашон условеш йоаза йиш я училище.

Училища адрес: г. Грозный, Партизански улица, 49. ГПТУ -12.

Телефон: 3-33-23.

Бахача наьха ТЕРКАМГА!

1978 шера 1 октябре кхачалца хургдолаш Нохч-ГIалгIай республикански сберегательни кассашка общественни хьажар дIахохьош да республике.

ХЬАЖАРО ЛЕРХIАР — сберегательни кассаша бахача наха гIулакх дикагIа делга Iалашдор, чакхйоахо операцеш къахьегамхошта дIайолаштар. Болхлой гIулакхерча наьхен алапеех дIалаллача ахчах, колхозой ахчаи доладех, кхыча ахчаех кара доаца ахча счеташ тIа дIалаздара а хIьата иштта бахача наха кара доацача ахчаца торгови, коммунальни, кхыча предприятешцеи организацешцеи расчеташ яра а операцешка хьажар.

ДЕЗА НОВКЪОСТИЙ! Сберегательни касса балхах лаьца оаш язъяь заявленеш шоана бакъахьа хетарашв отзывай предложенеи книжка тIа дIаяздергда е хьажар чакхдаккхара йолча районни а республикански комиссета дIадохьийтарда.

РЕСПУБЛИКАНСКИ КОМИССЕ АДРЕС: 364051, город Грозный, Первомайски улица, 3. Телефон: 2-15-13 е 2-45-36.

Хьажаре дакъа лаца чакхдоаккхача хьажаре!

ДЕЗА НОВКЪОСТИЙ!

1980 ШЕРА «СЕРДАЛО» ГАЗЕТА ЯЗЛЕ

Газета язлу бувзам ерригача отделенешка а промышленноста предприятешкарча, транспорта, гIишлошъеча организацешкарча, дешара заведенешкарча, колхозашкарча, совхозашкарча, учреждешкарча, общественни организацешкарча непайоазун доаржадеча общественни уполномоченнешка а гIолла.

ГАЗЕТ ЯЗДАРА МАХ: шера — 3 сомй 12 кепиг; даь бетта — 1 сомй 56 кепиги.

ДИЦ МА ЛЕЛАШ «СЕРДАЛО» ГАЗЕТА ХАН-НАХЬА ЯЗЛЕ!

Хоаттам

Тахан республике гIоллеи Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбузехьара секунде 2—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 20—25, Грозне 23—25 градус йоахал йолаш хилеи тарлу.

Кхоанеи поммен морхаш а йолаш, цхьайолча моттигашка догIа а делхаш, малхбузехьара секунде 5—10 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура буйсана 9—14, дийнахьа 17—22 градус йовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

Редактора заместитель М. М. ХАМХОЕВ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковски ул. 92. Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместителя — 9-24-03; декъашхочун секретаря — 9-24-00; отделаш: партийни вахара — 9-24-04; промышленностен транспортан — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; кехаташ — 9-24-07; корректоре — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделы: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ереи, шоаттен деношка

СФ05254. «Грозненский рабочий» издательстви типографи, Маяковски, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 5481.